БАРЫ ДА УЬЛКЕЛЕНИ ПРОЛЕТАРЛАРЫ, БИРЛЕШИГИЗ!

ЛЕНИН ЁЛУ

КПСС-ни ОБКОМУНУ, ДАГЪЫСТАН АССР-ни ОЬР СОВЕТИНИ ВА МИНИСТРЛЕР СОВЕТИНИ ОРГАНЫ

ОРГАН ОБКОМА КПСС, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ ДАГЕСТАНСКОЙ АССР

ЛЕНИНСКИЙ ПУТЬ

1918-нчи йылны апрель айындан башлап чыгъарыла

ТАЛАТГЮН
6
ФЕВРАЛЬ
1990

№ 16 (10502)

Багъасы 3 кепек

Бугюнлени почтасындан

ГЬАЛЛАР ЯХШЫЛАША

БАКУ. 2 февраль. (Азеринформуну ва ТАСС-ны мухбири). Шагьар аста-аста ишчи гьалгъа айлана. Бакуну комендантны В. С. Дубинякны билдиривюне гёре, алдагъы гече хыйлы парахат оьтген.

Кёбюсю предприятиелерде митинглер оьтгерилген, оларда Бакуде интернационал мердешлени сакъламакъ учун бары да затны этмеге чакъырывлар этилген.

«Норд» деген илму-производство бирлешивюню ишчилери уьлкени кёбюсю шагьарларына къыйынлы агьвалатланы вакътисинде республикадан гетгенлени къайтармагъа чакъырывлар булан телеграммалар йиберген. Темир ёлдагъы гьал четимлешгенлигине байлавлу болуп, шо коллектив Баку шагьарны загьматчыларына сонгугюн вагонланы бошатывда актив кюйде ортакъчылыкъ этмеге чакъырыв этген. Хамисгюн мунда жыйын оьтгерилген. Онда Азербайжанны Компартиясыны ЦК-сыны биринчи секретары А. Н. Муталибов чыгъып сёйлеген.

ТАСС-ны мухбирине билдиргени йимик, Азербайжан темир ёл управлениеде гетген суткада, республиканы ёлларында юк ташыйгъан составланы юрюшюн янгыдан ачгъан сонг, бир жума алдын бошатылгъанындан эсе алты керен артыкъ вагон бошатылгъан. Гьали промышленный предприятиелеге гелеген ёлларда ва станциялarда бошатылмай токътaлып тургъан вагонланы санавун кемитмек учун бары да чаралар гёрюле.

САЙЛАВЛАНЫ КЪАРШЫЛАВГЪА

РСФСР-ге, ДАССР-ге ва ерли Советлеге сайлавланы алдындагъы гьаракатгъа оьзюню загьмат къошумун этe туруп, Хадижат Магьамматова ишде уьлгю гёрсетип чалыша. Магьамматова Каспийскидеги адамлар кёп къоллайгъан галантерейный ва трикотаж маллар чыгъарагъан фабрикде лап да бажарывлу ишчи гьисаплана. Ол ишлеп чыгъаргъан маллар даим оьр къыйматланы ала.

СУРАТДА: Х. МАГЬАММАТОВА.

ГЬ. АБДУЛЛАЕВ чыгъаргъан сурат.

«ХАЛКЪНЫ ОЙЛАРЫ —МЕНИ ОЙЛАРЫМ»

Бугюнлерде Буйнакск шагьарны ва районну сайлавчуларыны РСФСР-ге халкъ депутатлыкъгъа 813 номерли Лаваша территория округдан кандидат ДАССР-ни Оьр Советини Президиумуну Председатели Магьамматали Магьамматович Магьамматов булан ёлугъуву болду.

Биринчилей кандидатны инангъан адамы, Буйнакскидеги 5 номерли орта школаны учители Б. Гьажиев сёз алды:

— Бугюн магъа четим, тек гьюрметли борч тюшген. Ишчини, сабанчыны, врачны, инженерни, учителни гьакъында айтмагъа тынч. Аппаратдан кандидат этилип гёрсетилген ёлбашчыны гьакъында айтмагъа, бугюнгю янгыртып къурувну барышындагъы агьвалатлар, олагъа бакъгъан якъда халкъда тувулунгъан пикрулар мени къыйынлы гьалгъа сала. Магьамматали Магьамматович 1919-нчу йыл Лаваша районда къызыл партизанны агьлюсюнде тувгъан. Ол оьзюню загьмат ёлун 15 йыллыкъ чагъында колхозда башлагъан. Учитель, школаны директору, районону заведующийи, колхозну председатели, юрт хозяйствону район управлениесини начальниги болуп ишлеген йылларында оьзюн ишни яхшы къурувчу гьисапда танытма бажаргъан.

Ёлугъувда чыгъып сёйлеген Буйнакскидеги тигив фабрикни ишчиси З. Магьамматов, Комсомолну атындагъы колхозну председатели Ш. Мутуев, ВЛКСМ-ни шагьар комитетини экинчи секретары Т. Мусалаев, аякъ гийимлер этеген фабрикни баш инженери Гь. Къазиев кандидатны якълап, огъар артгъа салмай чечмеге тюшеген социальный масъалалагъа байлавлу тапшурувлар берди.

Сонг трибунагъа М. Магьамматов чыгъа.

— Биринчилей, — деди ол оьзюню сёйлевюнде, — сиз магъа берген инамлыкъгъа гьакъ юрекден баракалла билдиремен. Шо инамлыкъгъа бары да гючюмню салып иш булан жавап бермеге чалышажагъыма сизин инандырaман. Янгыртып къурув халкъны алдына салгъан уллу борчлар бизин барыбызны да янгы кюйде ишлемеге чакъыра... Халкъны ойлары — мени ойларым.

Ёлдаш М. Магьамматов яшоьрюмлени иш булан таъмин этивню, халкъ кёп къоллайгъан малланы чыгъарывну, адамлагъа яшавлукъ уьйлер тигивню чалт оьсдюрювню биринчи ерге салды.

Ахырда М. Магьамматов сайлавчуланы суалларына жаваплар берди.

Гь. АТАЕВ,
оьз мухбирибиз.

СССР-ни МВД-сини МАЪЛУМАТЛАРЫНДАН

Азербайжан ССР-деги гьал бара-бара ёрукълашдырыла. Тек Госкомстатны билдиривлерине гёре, иш ташлавлар саялы предприятиелени 48 проценти ишлемей.

Ханлар районда гёнгюллю кюйде 12 савутну берген. Нахичеван АССР-де оьзлер этген 19 гранатны ва 42 килограмм атылагъан веществону милицияны къуллукъчулары чыгъарып алгъан.

Армения ССР-де савутланы алмакъ муратда гьужумлар болгъан. Ич ишлени Гукасян район бёлюгюне гьужум этилген, шонда 20-дан да артыкъ гьар тюрлю савутланы алгъан. Гёрюлген чараланы натижасында шо савутланы кёп яны къайтарылгъан.

Ереванда ва республиканы хыйлы оьзге районларында савутланы къайтарып берив давам этиле. Арташ районда кёп савутлар (26 атылагъан савут ва 1800-ден де кёп патрон) къайтарылгъан.

Эсги мердешлеге таяныbп...

Халкъ сайлавланы гьакъындагъы янгы законлар береген имканлыкъланы толу кюйде къоллап бажарса, бары да гьакимликни оьз къолуна алагъан Советлени къурма бола. РСФСР-ге, ДАССР-ге ва ерли Советлеге депутатлыкъгъа кандидатлар гёрсетивню, оланы язывну барышы булан таныш болгъан, сайлавчулар булангъы ёлугъувлардан сонг мен де шулай пикру тувулунду. Биринчилей, бизин халкъны политика англаву ва активлиги гьали де заманны талапларына жавап береген даражадан кёп тёбенде. Экинчилей, бугюн гьакимлик сюрегенлер, айрокъда партия, совет къурумлар, кёбюсю гезиклер, сайлавлар демократияны, законну ёлунда оьтгенни яны тюгюл. Шогъар мисаллар да гелтирме бола.

Гьали-гьалилерде Дагъыстан телевидениени «Бурунчакъ» деген берилиши болду. Шонда тележурналист Н. Сафронов Магьачкъаланы халкъ кёп юрюйген орамларында къаршылашагъанлагъа бир ёрукъдагъы соравлар бере эди: «4-нчю мартда оьтгерилежек сайлавларда ортакъчылыкъ этежекмисиз?», «Сизин ишлейген, яшайгъан еригизде депутатлыкъгъа кандидатлар гёрсетеген жыйынлар демократиялы оьтдюмю?», «РСФСР-де, ДАССР-де ва ерли Советлерде сизин депутатыгъыз ким болгъанны сюер эдигиз?». Шу ва шулагъа ошагъан оьзге соравлагъа жавап берген магьачкъалалыланы авадан пайы масъалагъа гёнгюлсюз, немкъорай, англавсуз янашагъанын гёрсетди. Биревлер чи шо сайлавларда тюк чакъы да аварасы, гьайы ёкъну англатды. Республиканы тахшагьарында булай болгъан сонг, юртлардагъы гьал нечик экен?

Тюзлюкдеги районланы алсакъ, Хасавюрт якъда сайлавчуланы активлиги гёрюне. Ондагъы къумукъ халкъ гьаракатыны район ва бир-бир юрт комитетлери сайлавгъа къурумлу кюйде, «Биз этмесек, ким этер» деп янашалар. Масала, Кёстекден район ва юрт Советлеге депутатлыкъгъа яхшы кюйде арагъа салынып ойлашылгъан, халкъ инанагъан кандидатлар гёрсетилген. Оьзюн яхшы яндан танытмагъан юрт Советини исполкомуну председателин буса кёстеклилер бу гезик район Советге депутатлыкъгъа кандидат этип гёрсетмегенлер.

Кёбюсю юртларда адамлар сайлавланы гьакъындагъы законланы айры-айры ерлерин яхшы англамайгъанлыкъ гёрюне. Тюзю, законланы яшавда болагъан бары да агьвалатлагъа къыйышмайгъан ерлери де ёкъ тюгюл. Бир-бир тувулунагъан соравлагъа, юртлу сабан-

(Арты 2-нчи бетде).

Охувчу—газет: ачыкъ лакъыр

НЕ ЗАТ ОЙЛАШДЫРА

Баракалла

юртубузну тюкенине ун гелмеген. Районну къуллукъчулары бары да унну олагъа берип йибере буса ярай. Бизге, къартлагъа, шагьаргъа барып ун къыдыра айланма тынч болмай. Редакциядан болагъан кёмекни къаравуллайман.

Гь. ГЬЮСЕЙНОВА.

Автомобилни сюегенлени республика советини (ВДОАМ) председатели И. Узалов бир себепсиз, законсуз кюйде 300 манатгъа ювукъ айлыкъ алапамны бермей токътатгъан. Мен оьзюм Къарабудагъгентде, эсгерилген къурумну район советини председатели болуп ишлеймен.

КЪУТЛАЙБЫЗ!

РСФСР-де ЯШАЙГЪАН КЕП ЯШЛАР ТАПГЪАН АНАЛАГЪА «ИГИТ АНА» ДЕГЕН АТНЫ БЕРМЕКНИ ГЬАКЪЫНДА СССР-ни ОЬР СОВЕТИНИ ПРЕЗИДИУМУНУ

УКАЗЫ

МЕНИ ДЕ РАГЬАТ КЪОЙМАЙ

Советлеге депутатлыкъгъа ... дидатлар гёрсетиwню, оланы ... языwну барышы булан таныш болгъан, сайлавчулар булан ... гъы ёлугъувлардан сонг мен... де шулай пикру тувулунду. Биринчилей, бизин халкъны политика англаву ва активлиги гьали де заманны талапла...

Гьали-гьалилерде Дагъыстан телевидениесини «Бурунчакъ» деген берилиши болду. Шонда тележурналист Н. Сафронов Магьачкъаланы халкъ кёп юрюйген орамларында къаршы лашагъанлагъа бир ёрукълагъа соравлар бере эди: «4-...

сизин депутатыгъыз ким болгъанны сюер эдигиз?». Шу ва шулагъа ошагъан озге соралагъа жавап берген магъач къалалыланы авадан пайы ма сталагъа гёнгюлсюз, немкъо... ралы, англавсуз янашагъанын гёрсетди. Биревлер чи шо...

... дагъы къумукъ халкъ гьарака... тыны район ва бир-бир юрт комитетлери сайлавгъа къу... румлу къойду, «Биз этмесек, ким этер» деп янашалар. Ма... сала, Кёстекден район ва юрт Советлеге депутатлыкъгъа ...

... языw англамайгъанлыкъ гёрю... не. Тюзю, законланы яшавда болагъан бары да агьвалатла... гъа къыйышмайгъан ерлери де ёкъ тюгюл. Бир-бир тувулуна... гъан соравлагъа да, юртлу сабан...

(Арты 2-нчи бетде).

районну заведующийи, кол... хозну председатели, юрт хо... зяйствону район управлениеси... нин начальниги болуп ишлей... ген йылларында озюн ишни яхшы къурувчу гьисапда та... нытма бажаргъан.

Ёлугъувда чыгъып сёйлеген ...

тигивиз чалт озгерювюне би... ринчи ерге салды.

Ахырда М. Магьамматов сайлавчуланы суалларына жа... ваплар берди.

Гь. АТАЕВ, оьз мухбирибиз.

... гел, шонда 20-дан да артыкъ ... тюрлю савутланы ... Гёрюлген чаралары натижасы да шо савутланы кёп ... къайтарылгъан.

Ереванда ва республиканы ... ...

... вам этиле. Арташ районда кёп савутлар (26 атылагъан савут ва 1800-ден де кёп патрон) къайтарылгъан.

Охувчу—газет: ачыкъ лакъыр

НЕ ЗАТ ОЙЛАШДЫРА

Баракалла билдиребиз

Гьюрметли редакция, биз Оьтемиш (Къаягент район) орта школаны охувчулары, сизден кёмек тилейбиз. Бизин школада ашхана болсун учун уьй ишленген, тек не хайыр, уьстю ябулмагъан. Шону уьстюн япмакъ учун 40 шифер берип, совхозну директору кёмек этсе, ашхана ишлежек эди. Шо ишлесе, бизге де яхшы болажакъ эди.

Бизге уьйде гьар гюн эртен иссы аш да болуп турмай, эртен ашагъан аш булан сагьат экки болгъунча турма къыйын. Биз ач болгъанда барып бир стакан сют яда чай булан печенье ашасакъ, хыйлы кёмек эди. Сизден кёмек къаравуллайбыз.

Алда бизин тилевюбюзню къабул этип, кагъызыбызны газетде печать этгенигиз учун кёп баракалла. Шону яхшылыгъындан гьали орамлары бызгъа ярыкълар салдына тура. Биз, пионер яшлар да, юрт ну халкъы да шондан сюоне биз.

Оьтемиш орта школаны 8-нчи классыны охувчулары А. Магьамматова, А. Ильясова, А. Гьажиева ва дагъы да беш охувчу къол салгъан.

Гьайын этейик

«Ленин ёлу» газетде журналист А. Мичигишевни, В. Валиевни, Гьашимовну къылыкъ темалагъа язгъан макъалаларын ушатдым. Шолагъа гёре оьзюмню ойла-рымны язмагъа сюемен. Гертилей де, телевидение тарбиялав ишде гючлю савут. Тек нетерсен, авторлар да эсгерелген кюйде, бир-бир берилишлер бек эдепсиз бола. Айрокъда уьйде яшлар да бар буса, уялып ерге гирердей боласан. Бу не тарбиялавдур? Шулай эдепсизликлени гележек наслулар бизден гечерми? Онча намус, эдеп юрюлеген бизин Дагъыстанда да, яш тиштайпалар Гюнбатышдан гелеген моданы юрютме гьасирет. Бир-бир гийимине къарасанг, уланмы, къызмы, айырып болмайсан.

Кёбюсю гезиклерде атааналаны гюнагьы да кёп бола. Артыкъ багъалы опуракълар булан гийиндирме къаст эте. Охувну, тарбияны, эдепни, уллугъа гьюрмет этивню масъаласы осал тергев бере. Бир-бир къызлар уллугъа абур этмей, алдындан тайып къалмасанг, урунуп, йыгъып гетме гьазирлер къаршы бола. Автобуслардагъы темеллешип олтуралар. Уллу адам минсе, гёрмейген болалар.

Тек оьсюп гелеген яшоьрюмлени бары да олай тюгюл. Уллугъа эдеп этип уьйренгенлери де бар. Шолайланы бир нечесин мисалгъа гелтирме де сюемен. Яхсайдагъы Осман Алышкъачевни уланлары, Марьям Элдарова, Бадир Ибавов, Халит Мамаев ва олай кёп оьсгелери. Олар уьюнде, школада яхшы тарбия алгъанлар. Олайланы атааналарына, учителлерине гьакъ юрекден баракалла. Яхшы тарбиялангъан адам булан ёлукъсанг, юрегинг де шат бола. Яхсайлы Моллакъагъав да айтгъанлай, арив уьйлер, багъалы опуракълар этебиз, тек адамны адам этип тарбияламагъа унутуп къалабыз. Яш наслуну тарбиялав, алдыбызда токътагъан инг агьамиятлы масъала болмагъа герек. Яшоьрюмлени тарбиялавну гьайын бирге этейик.

Г. ГЬАЖИЕВ.

Яхсай.

Биз оьгейлербизми?

Боташюрт — Хасавюрт районну уллу юртларындан бириси. Мунда 500-ге ювукъ хозяйство яшай. Тек халкъны яшавлукъ гьалы айтардай яхшы тюгюл. Эртенлер, танг яхшы болсун, ёлдашлар, деген сёзню кюн эшитме сюймей. Боташюртлулар буса шо сёзлерден магьрюм къала. Себеби де, байлавлукъну ёлбашчылары радиоланы гьайын этмейгенликден. Бизин уьйдеги радио сейлемейгенли беш йыллар бола. Хасавюртдагъы байлавлукъну район бёлюгюне барсакъ да, алдатып ёлгъа салалар. Ирбайханова этежекмен, монтёр йибережекмен деп нече керенлер сёз берип тура. Тек этилеген иш ёкъ.

Юртда бир-бир уьягълюлеге телефонлар салынгъан эди. Тек шолар да, ишлеп юрекни рази этмей. Бизин йимик уллу адамлагъа чы телефон байлавлукъ айрыча тарыкъ бола. Тек телефонланы гьайын этеген адам да ёкъ. Билмеймен, биз Совет гьукуматны оьгейлербизми?

Бизин къыйнайгъан биргъагъы бир масъаланы гьакъында да айтайым. Кооперативлени аты чыкъгъанлы юртубузну тюкенине ун гелмеген. Райпону къуллукъчулары бары да унну алгъа берип йибере буса ярай. Бизге, къартлагъа, шагьаргъа барып ун къыдыра айланма тынч болмай. Редакциядая болгъан кёмекни къаравуллайман.

Гь. ГЬЮСЕЙНОВА, партияны ветераны,

Тилибизни аздырмайыкъ

«Ленин ёлу» къайда?» деп баш салынгъан макъаланы охугъанда, ону тюз язылгъаны на рази болуп, эки керен охудум. Мен оьзюм шофёр болуп ишлейгенли 30 йыл бола. Дагъыстанны шагьарларында, райцентрларда кёп болгъанман. Тек «Ленин ёлу» газетибизни алма сюйгенде, бир де тапмагъанман. Алда мен, адамлар язылгъан сонг, башгъа ерлеге йиберилмейдир деп эсиме геле эди. Адамлар язылгъан сонг да къапасаларда сатмакъ учун йиберилеген нормасы бола экен.

Мен билеген кюйде чыгъарылгъан къумукъ газет ва къумукъ китаплар янгыз Дагъыстанда яшайгъан халкълагъа тюгюл, оьзге республикаларда яшайгъан къумукълагъа да тарыкъ. Дагъыстандан тышларда яшайгъан къумукълагъа кёп бар. Олар булангъы байлавлукъ, дос аралыкълар газетден, къумукъ китаплардан таба болма герек. Гьакъыкъат да буса бизин тилде чыгъагъан китаплар да, газетлер де кёп азлыкъ эте. Шогъар энниден сонг тергев болса яхшы эди.

А. КЪАЗАВАТОВ.

Кёмек къаравуллайман

Авруйгъан, больницада ятагъан гьалымда сизге шу кагъызны язма борчлу болдум. Автомобилни сюегенлени республика советини (ВДОАМ) председатели И. Узалов бир себепсиз, законсуз кюйде 300 манатгъа ювукъ айлыкъ алапамны бермей токътатгъан. Мен оьзюм Къарабудагъкентде, эсгерилген къурумну район советини председатели болуп ишлеймен.

И. Узалов 1989-нчу йылгъа алапагъа гёрсетилген акъчадан 1405 манат артыкъ харжлангъан деп акъчамны бермей. Шо ишни негер кюрчюленип этегенин де айтмай. Мунда мени не гюнагьым бар?

Бизин район къурумну йыллыкъ планы 3171 манат. Он айгъа биз 2834 манатны орнуна 2890 манат тапшургъанбыз. Планны артыкълыкъ булан толтурдукъ. Планын да толтурмай ишлейген къурумлар республикада кёп. Биревлер планын тортурмай ден мени алапамны бермей къойма бирене де ихтияры ёкъ. Агълюм уллу, оьзюм авруп больницадаман. Ол янгыз мени къыйкъ сытып къоймай. Бизин къурумну инструкторун пенсиягъа чыкъмагъа бир йыл къалгъанда, оьзюне де билдирмей, ишден тайдырып токътады. Оьзюн тюз тайдырмагъанны тасдыкъ этмек учун ол судгъа бермеге профкомну къарарын алып болмай гьали де инжинип айлана.

Гьали янгыртып къурувну девюрюнде, инг баашлап адамны гьайы этиле, бары зат адам учун болма герек чи. Адамлыкъ фактор деген жумла янгыртып къурувну девюрюнде негьакъ чыкъмагъан. И. Узалов йимик ёлбашчылар буса янгыртып къурувну ишине чатакъ сала, алгъа барма къоймай. Билмеймен, булайлагъа закон ёкъму, оьзю сюйгенни этип юрюме ким къоя?

Тюзлюк яшав сюрсюн учун не этме де разимен. Редакциядан кёмек къаравуллайман.

А. ЗАЙНАЛОВ.

КЪУТЛАЙБЫЗ!

РСФСР-де ЯШАЙГЪАН КЁП ЯШЛАР ТАПГЪАН АНАЛАГЪА «ИГИТ АНА» ДЕГЕН АТНЫ БЕРМЕКНИ ГЬАКЪЫНДА СССР-ни ОЬР СОВЕТИНИ ПРЕЗИДИУМУНУ

УКАЗЫ

Он ва дагъы да артыкъ яшлар тапгъан, тарбиялагъан аналагъа «Игит ана» деген орденни тапшурув булан «Игит ана» деген атны бермек:

ДАГЪЫСТАН АССР-де:

Абдулжалиева Райсат Сайитовнагъа — уьй хозяйка. Тарумов район.

Абдурашитова Самагъа— «ДАССР-ни он йыллыгъы» деген совхозну ишчи къатыны, Хасавюрт район.

Алиева Идает Агьатовнагъа — 1 Майны атындагъы совхозну ишчи къатыны, Табасаран район.

Бабаева Минажат Иняловнагъа — уьй хозяйка, Ахти район.

Байрамова Фатмахалум Наврузалиевнагъа — къуллукъчу къатын, Хив район.

Гюлагьматова Эспет Илдархановнагъа — къуллукъчу къатын, Табасаран район.

Залкенова Патиматгъа — Буйнакскийни атындагъы совхозну ишчи къатын, Къызылюрт район.

Ибрагьимхалилова Бике Тагьировнагъа — «Кособск» совхозну ишчи къатыны, Тлярата район.

Магьамматова Патимат Османовнагъа — къуллукъчу къатын, Агул район.

Магьамматова Тамал Весовнагъа — къуллукъчу къатын, Табасаран район.

Магьамматдагьирова Хурзадай Магьамматдагьировнагъа — XVIII партсъездни атындагъы совхозну ишчи къатыны, Хасавюрт район.

Мирзаева Пейтме Рабадановнагъа «Октябрьск» совхозну ишчи къатыны, Дахадаев район.

Мустапаева Зулейха Мугьутдиновнагъа — «Тотаюрт» совхозну ишчи къатыны, Бабаюрт район.

Сайпудинова Патиматгъа — «Правда» колхозну колхозчу къатыны, Хасавюрт район.

Япунова Айша Аликберовнагъа — «Димитровский» совхозну ишчи къатыны, Агул район.

СССР-ни Оьр Советини Председатели М. ГОРБАЧЕВ.

Москва, Кремль. 23 январь 1990 йыл.

МЕНИ ДЕ РАГЬАТ КЪОЙМАЙ

Бизин хоншу республикаларыбыз Арменияда ва Азербайжанда тувулунгъан къыставуллу гьал мени де бек рагьатсыз ландыра. Гьали болгъанча дослукъда яшап турагъан миллетлер не болуп къалды?! Зарал да, зиян да янгыз къурувну гётереген тайпалагъа болуп къала буса не бар эди. Къургъа къошулуп чий де янар дегенлей, Азербайжанны ва Арменияны халкъларыны арасында юрюлеген шо тюртюшювлерден, савут тутуп ябушувлардан бир гюнагьсыз яшлар да, къартлар да, къатынкъыз да пуч бола.

Маслагьат этмеге баргъан эсгерлерде биревлени авлу балалары къуллукъ этегенни гьакъында да ойлашма герек. Питнечилени тизгинлери эки де республиканы адилли халкъларыны къолунда. Шону унутмагъыз адилли азербайжанлылар ва эрменилилер. Дослукъда, бирликде яшамакъны къастын этигиз.

М. АСКЕРОВ, давну ва загьматны ветераны.

ШАХТЁРЛАР БУЛАН ЁЛУГЪУВ

КПСС-ни ЦК-сыны Генеральный секретары, СССР-ни Оьр Советини Председатели М. С. Горбачёв 2-нчи февраль да уьлкени аслу кёмюр бассейнлерини шахтёрларыны уллу группасы булан ёлукъгъан. Ачыкъдан-ачыкъ юрюлген лакъыр янгыртып къурувну, жамиять ва партияны яшавуну кюрчю масъалаларын гётерген.

«Якутуголь» производство бирлешивюню «Нерюнгринск» разрезини байлашдырып фабригини профкомуну председатели С. А. Дубинин, шо бирлешивюню «Кангаласск» разрезини экскаваторуну машинисти Н. М. Пастухов, «Кочегарка» шахтаны мастери-атдырыв чусу, «Артёмуголь» бирлешивюню загьмат коллективини советини председатели К. Г. Фисенко, «Свердловантрацит» производство бирлешивюню тав-монтаж управлениесини бёлюгюню механиги А. В. Фомин оьзлени ойларын айтгъан, критикалары гёрсетивлерин этген ва таклифлер берген.

Ахырында М. С. Горбачёв чыгъып сёйлеген ва кёп санач дагъы соравлагъа жаваплар берген.

Ёлугъувда КПСС-ни ЦК-сыны Политбюросуну члени, СССР-ни Министрлер Советини Председатели Н. И. Рыжков, КПСС-ни ЦК-сыны Политбюросуну члени, КПСС-ни ЦК-сыны секретары Н. Н. Слюньков, КПСС-ни ЦК-сыны секретары И. Т. Фролов орталыкъ этген.

Ёлугъувну гьакъында тындырыкълы билдирив «Правда» газетде чыгъажакъ.

(ТАСС).

Россияны Илмулар академиясы къурула

РСФСР-ни Оьр Советини Президиуму жамиятны ва СССР-ни Илмулар академиясыны президиуму ойларын гьисапгъа алып ва РСФСР-ни Оьр Советини илмугъа ва техникагъа къарайгъан комиссиясы арив гёрген сонг республиканы белгили алимлерини ва илму коллективлерини, бир хыйлы предприятиелерини ва къурумларыны таклифин къабул этмек — РСФСР-ни Илмулар академиясын къурмакъ деп къарар къабул этген.

РСФСР-ни Илмулар академиясын амалгъа гелтиривге ва ону чалышывун къурувгъа байлавлу практика чараланы яшавгъа чыгъармакъ РСФСР-ни Министрлер Советине тапшурулгъан.

(ТАСС).

Эсги мердешлеге таянып...

(Башы 1-нчи бетде).

чы тюгюл, центральный ва округ сайлав комиссияны членлери де жавап табуп болмай къалалар. Шо законланы ахтигин англатмакъ учун тийишли къурумлар сайлавчулар булан тарыкъ чакъы англатыв иш юрюте деп айтмагъа бажарылмай. СССР-ни Илмулар академиясыны Дагъыстан филиалындагъы «Янгыртып къурув» деген клубну шо законланы гьакъындагъы англатывлары халкъны арасында яйылып, шо янындан хыйлы кёмек болду.

Тек оланы оьзлени сиптеси, гьаракаты болмаса, оьзю яшайгъан юртда, районда, республикада болагъан агьвалатлагъа жаны авруйгъанлар кёп болмаса, законланы сайлавчуланы авзуна чайнап салгъандан да пайда ёкъ. Терген къарагъыз, кёбюсю юртларда гьар экинчи адам дегенлей оьзлени округундан РСФСР-ге, ДАССР-ге, ерли Советлеге депутатлыкъгъа кимни кандидатурасын гёрсетилгенни билмей десе, онча уллу къопдурув болмас.

Юртларда хозяйстволаны ёлбашчылары, райондарда ва оьрде буса партия органланы гьакимлиги Советлеге оьзлюгюн ден гёчежек деген затгъа инанмагъа себеплер аз экенни гёз алгъа тутса, сайлавчуланы гёнгюлсюзлюгюн англама да ярай.

Депутатлыкъгъа янгыз бир кандидатны гёрсетив бизде гьали кёп сёгюле. Буса да шо къайда гьали де бек сакълана. ДАССР-ге 226 депутат мандатгъа 503 кандидат гёрсетилген. Тек оланы арасында 70-ге ювукъ альтернативсиз кандидатлар да бар. Олар кимлердир десегиз, оьрдеги идараланы ва бир-бир хозяйство къурумланы ёлбашчылары, бары да дегенлей партияны райкомларыны биринчи секретарлары. Янгыз бир кандидатгъа тавуш берилежек буса, шогъар сайлав деп нечик айтарсан. Алдагъы сайлавлагъа гьакъындагъы М. Атабаевни шиърусу гьалиги сайлавлагъа да къыйышмай къалмай:

Бирден бирни сайлай буса,
О чу дагъы сайлав болмай,
Сайлав булан ойнав бола!
Сайлав булан ойнав бола.
Халкъны гёзюн байлав бола.
Халкъны-элни гьеч ойламай,
Къабакъбашны ойлав бола.
Халкъны атындан
къуллукъланы
Оьз арада пайлав бола.

Гьаким къуллукъдагъыланы депутат этилип сайланмакълыгъына биревню де къаршылыгъы ёкъ. Эгер олар башгъалар йимик шартларда сайлана буса.

Сёзюм кюорчюсю болуп къалмасын учун, бир-эки райондардан сайлавгъа гьазирлик эсги мердешлеге таянып юрюлегенге мисаллар гелтирейим. Бабаюрт районгъа ДАССР-ге депутатлыкъгъа дёрт мандат берилген. Шолагъа да беш кандидат гёрсетилген. Янгыз Тотаюрт сайлав округунда эки альтернатив кандидатура бар. «Мол тюшюм учун» деген район газетни 9-нчу январдагъы номеринде Б. Закуевни «Альтернатив кандидатуралар гёрсетилди» деген макъаласында булай сёзлер бар: «Бу йыл 2-нчи январда Тотаюртдагъы юрт агьлюлени, 105 номерли сайлав округдан ДАССР-ге депутатгъа кандидат гёрсетивге байлавлу болуп умуми жыйыны оьтгерилип гетди... Жыйынны ортакъчысы КПСС-ни райкомуну биринчи секретары В. М. Шайыбов гиришив сёзлер булан булай деди:

— Белгили кюйде, эсгерилген округдан ДАССР-ге депутатгъа кандидат этилип, «Тамазатёбе» совхозну алдынлы савунчусу Сайпыжамал Юсупова гёрсетилген... Ол рус тилни онча яхшы билмей буса да, алгъа салынгъан масъаланы гьакъында оьзюню ана тилинде яхшы англатма, гертиликни, тюзлюкню якълама бажара... Бугюн сиз ДАССР-ге депутатгъа оьзюгюзню кандидатурагъызны гёрсетмек учун жыйылгъансыз. Сизин шону учун ихтиярыгъыз да бар. Нетюгюл, округ туврадан-тувра сизини территорияда ерлешген. Кандидатураны гьакъында яхшы ойлашыгъыз, инамлыгъа лайыкълы, «Тамазатёбе» совхозну канидатурасына сама да тенг ёлдаш болсун».

Узун сёзню къысгъасы, шо жыйында таклиф этилген 5—6 адамны арасындан ДАССР-ге депутатлыкъгъа механизатор М. Даваковну кандидатурасы якълана. В. Шайыбов оьзюню сёйлевюнде эсгерген кюйде, «Рус тилни онча яхшы билмейген» депутат ДАССР-ни халкъ депутатларыны съездлеринде, Оьр Советини сессияларында чечилежек уллу масъалаланы арагъа салып ойлашывда къайсы тилде сёйлеп ортакъчылыкъ этер экен? Шолай депутатланы чалышыву гьакъда биз эшитип де, гёрюп де, охуп да билебиз. Эгер миллетара тилни де яхшы билип, уьлкеде, дюньяда болуп турагъан агьвалатланы да англайгъан, яшавгъа генг къарав булангъы адам буса, ишчилерден, сабанчылардан сайлангъан депутатлагъа ким къаршы чыгъажакъ?

В. Шайыбовну сёзлерин охугъанда, мунда да гьали альтернатив кандидатлар гёрсетивлерден ягъада къалма сюймейгенлик ва ДАССР-ге бир сама альтернатив кандидатура гёрсетилмесе, эршш болуп къалажакъ деп, ахырын гюн сама шо муратда Тотаюртда жыйын оьтгерилген деген пикру тувулуна. Сонг да, В. Шайыбов шо жыйында айтгъан сёзлерин ДАССР-ге депутатлыкъгъа хамаматюртлулар оьзюню кандидатурасын гёрсетген сонг, шо округгъа гиреген Адилянгыюртну ява Уцумуюрт ну халкъына айтгъан эди буса, олар да оьзлени кандидатурасын гёрсетмей къоймас эди чи. Яда райониу коммунистлерини ёлбашчысы ярышгъа чыкъмагъа тартынамы? Яда, гертилей де, Хамаматюрт сайлав округгъа гиреген уьч дe юртда ДАССР-ге депутат этип сайлама ярардай дагъы адам ёкъму? Бир-биревлер сёз арада: «Райкомланы биринчи секретарлары ДАССР-ге депутатлар болмаса ярамай. Сайланмай къалса, оланы оьзлени касбусуна лайыкълыгъы да шекликге тутулажакъ. Шо саялы, олар альтернатив кандидатлар булан тартышмагъа тавакаллыкъ этмейлер», — деп де йиберелер. Халкъ шо саялы партия къурумланы, гьатта савлай партияны да абуру, сыйы кемий деп айта буса, шо гьар инанмай къойма кюй бармы?

Бир-бир ерлерде депутатлыкъгъа кандидатлар гёрсетеген жыйынланы законсузлукълагъа ёл берилегени гьакъда бидирип бизин редакциягъа да гелди.. Шолай бир кагъызгъа гёре Ленин районну Гьели юртунда ДАССР-ге депутатлыкъгъа кандидат гёрсетилегенде этилген къыйыкъсытывланы гьакъында газетни къуллукъчусу Б. Гьажимурадовну макъаласы да чыкъды. Огъар да эсгерилеген кюйде, шо жыйындагъы законсуз ишлер КПСС-ни райкому билмей туруп болмагъан. Тек не этесен, шо жыйын гючюн сакълагъан. Онда гёрсетилген кандидат регистрация да этилген.

Буссагьатгъы вакътиде сайлав кампанияны барагъан кюю яхшы янына алышдырма бажарылмай тюгюл. 4-нчю мартда гьар кандидатны багъасын билген сайлавчулар бюллетенлерден оьзлер сюймейген кандидатланы фамилияларын бузмагъа бола. Гьатта бюллетенде бир кандидатны фамилиясы бар буса да. Демек бу сайлавларда халкъ, гертилей де, оьз вакиллерин сайлама болажакъ.

Р. ГЬАРУНОВ,
оьз мухбирибиз.

Профсоюз къурумларда

ГЬАСИЛЛЕР НЕЧИК БОЛУР ЭКЕН?

Белгили экени йимик, СССР-ни профсоюзларыны XVIII съездини къарарлары булан 1988 — 1989-нчу йылларда уьлкеде общежитиеде турагъан ишчилени эки йылдагъы оьтгерилив... Шону муратда гьар ишчи ва студент общежитиеде ... тюзлевлер ... масъалаланы чечме оланы материал - техника базасын беклешдирив тергев багъдырылмакъ эди.

Бизин республикабызда буссагьатгъы вакътиде 152 ... лени арасындан биринчи даражалы тергевню ва кёмекни талап этеген общежитиелер токъташдырылды. Шагьар, район исполкомлар, хозяйство органлар, профсоюз ва комсомол комитетлер булан бирликде иш гёре туруп, общежитиелеге этилеген тергев хыйлы гючленди. Оланы ишини ... рыв ... бирлери ярашдырылды, арив этип онгарылды. Шондан сонг культура - тарбиялав ишде де алгъа барыв гёрюнмеге башлады. Шолайлыкъда гьар комплекслеге айлангъан. Олагъа предприятиени администрациясы ва жамият къурумлары яхшы тергев бакъдыра.

Генгешни ортакъчыларыны хыйлылары гьисап этеген кюйде, шолай общежитиелердеги гьалгъа къаравну шо эки йылдагъы да гьар тасирли болмагъа болур эди. Тек общежитиелерде уьлгюлю низамны болдурувда бары да имканлыкълар толу кюйде пайдаланылмай. Масала, республикада общежитиелени ... харж гёрсетмеге имканлыкълары бар туруп, шону этмеге де болмай. Неге тюгюл де, общежитиелерде шону учун шартлар ёкъ, биналар гёрсетилмеген.

Къаравну программасына гёре, общежитиелени тарбиялавчуларыны ва жамият активини бажарывлугъун арттырыв ва оланы гьазирлеп аслу ер тута. Шо якъдан алгъанда, хыйлы пайдалы затлар этиле. Заман-заман курслар, семинарлар оьтгериле. Яхшы общежитиелени кюр... гьакълары фондун пайдаланыуда, айлыкъ алапаланы гьавсгъат акъчаланы оьлчевлерин ёрукъландырывда генг кюйде ихтиярлар берилген.

Гьали - гьалилерде СССР-ни Загьматгъа къарайгъан пачалыкъ комитети ва ВЦСПС оьзлени хас кагъызы булан бары да иштагьлы къурумлагъа ва профсоюз комитетлеге общежитиелени тарбиялавчуларына ва къуллукъ агьлюлерини загьматын иш... тагьландырывда генг кюйде

МАГЬАЧКЪАЛАДАГЪЫ «Металлист» завод республиканы тезги предприятиелеринден бириси гьисаплана. Шо вакътини ичинде завод бир къадар оьсген, адамлар алышынгъан, чыгъарылагъан продукция янгыртылгъан. Гьали мунда халкъланы яшавлукъ къуллукъларын кютеген предприятиелер учун гьар тюрлю ясандырывлар чыгъарыла.

Буса да шону гьалиги даражасы макътардай тюгюл. Биз шо гьакъда заводну директоруну заместители Пайзутдин Сайитович Манатов булан лакъыр этебиз. Ол Буйнакск районну Ишарты юртунда тувгъан. Оьзюню бютюн оьмюрюн ауыр къыйын ишлерде оьтгерген. Заводгъа гелгени де 23 дукцияны къадары эки керенден де къолай артгъан. Артдагъы бир нече йылланы ичинде мунда 1,5 миллион манатны къадарына продукция чыгъарыла эди буса, гьали 4 миллион манатны къадарына продукция чыгъарыла. Шону булан бирге заводну производство майданлары, алатлары, адамланы санаву оьсмегенлигин эсгерсек, шо нечик уллу, четим масъала экенлигин англамагъа тамаллыкъ этежек. Заводдагъы алатлар гьалиден 20 — 30 йыл алда ерлешдирилген. олар тавшалгъан, оланы толу иш чыгъарыв гючю булан пайдаланылдырмагъа бажарылмай.

Шолай гьалгъа да къарамайлы, заводну коллективи гетген йылны планларын толтурмагъан болгъан. План люкню тувдура. Айрокъда хаммалны етишмейгенлиги кёп четимлик эте. Фондалагъа, байлангъан дыгъарлагъа гёре заводгъа хаммал гелтирилмей. Заводну толу гючю булан ишлетмек учун 300 тонна лист темир тарыкъ. Тек гелтирилмей. Масала, къалын лист темирден заводгъа 110 тоннаны йибермеге герек. Гьакъыкъатда буса 70 тонна тюгюл гёрсетилмеген.

— Шолай лист темир бизге Югославиядан гелмеге герек, — дей Пайзутдин Манатов. — Валюта етишмей деген багъана булан бизге берилеген темирни къадары кемитилген.

— Буса башгъача бир ёл тутмагъа герек чи? Заводну, ишчилени бош такъталып нечик бола?

— Озокъда, биз шону гьайын этебиз. Тек бизин къастыбыз биз сюеген кюйде натижалар бермей. Шогьар арт вакътилерде къолланма башлагъан экономика аралыкъланы камиллешип бетмегени де четимлик эте. Бизде хаммал береген предприятиелер булан туврадантувра аралыкълар тутув, дыгьарлар байлав гьали де беклешип битмеген. Шолай предприятиелени бирлери, ресурсларыбыз етишмей, дейген багъаналаны тутуп, дыгьарлар байламакъны гери ура. Бизин Украина булангъы аралыкъларыбыз шолай болду. Гьали Магнитогорск булан эки вагон темир лист алмагъа сёйлешгенбиз. Шо масъала толу кюйде чечилмей. Республикадагъы «Дагснабсбыт» буса бизин талапларыбызгъа осал тергев бере.

Экономика реформа:
имканлыкълар ва масъалалар

ХАММАЛНЫ КЪЫТЛЫГЪЫНДАН

йылдан къолай бола.

— Ишлеген сонг адамгъа яшамагъа да тарыкъ, — дей Пайзутдин Манатов кюстюнюп. — Уьйренген еримни де къоюп, бир нече йыллагъа радиозаводгъа ишге чыкъмагъа чы тюшдю.

— Шогъар не себеп бар эди дагъы?

— Не себеп болсун, — дей ол узакъ ойлашмай. — Мунда ишлейгенлени социальный масъалалары кёп осал чечиле. Мен де, нече йыллар ишлесем де, уьйсюз-эшиксиз, ят адамланы сарайларына тыгъылып турдум. Шо вакъти магъа яшавлукъ шартларымны яхшылашдырмагъа сёз де берип, радиозаводгъа ишге алдылар. Дагъы мунда къайтып гелермен деп де турмай эдим. Янгы ерде бар гючюмню, пагьмумну салып ишге гиришдим. Гележеги, оьсювю бар заводда ишлемеге мени учун пайдалы эди.

— Шолай болгъан сонг къайтып мунда негe гелдигиз?

— Билемисиз, бизде иш шолай салынгъан чы. Шо вакъти «Металлист» завод бирден-бир тёбенлешип, бузулуп бара эди. Мени райкомгъа чакъырып, къайтып мунда чыкъмакъны таклиф этди. Партияны члени болгъан сонг гери урма амал ёкъ чу.

— Нечикдир дагъы ишлер? Заводну алгъа элтмеге бажарыламы?

— Къыйын масъала, — дей Пайзутдин Манатов.

Гертиден де, заводда къыйынлыкълар гьал тувулун... булан белгиленген 3 миллион манатны орнуна 3 миллион 600 минг манатны къадарына продукция чыгъарылгъан. Халкъ кёп къоллайгъан малланы чыгъарывну планы буса 111,3 процентге тамамлангъан. План булан белгиленген 610 минг манатны орнуна 734,7 минг манатны къадарында халкъ къоллайгъан маллар чыгъарылгъан. Заводну коллективине шолай натижаланы къолда этмек учун къайратлы кюйде чалышмагъа тюшген. Бары да затдан алдын мунда загьмат низамны беклешдиривге, алатланы асувлу кюйде пайдаландырывгъа кёп тергев берилген. Тек, планланы толувну булан заводдагъы хаммалны къадары да ахырына ерли пайдаланылмады. Ахырын битген, бир де запас къалмагъан.

— Шолай гьал гележекде ишигизге четимлик этмейми?

— Озокъда эте, — деп мюкюр бола Пайзутдин Манатов. — Муна, янгы йылдан берли заводну толу гючю булан ишлетип болмайбыз. Алатлар асувлу пайдаландырылмай, адамлар бошуна айлана. Бир яндан шо загьмат низамны буза, бирдагъы якъдан буса ишлемеген сонг ишчилеге акъча да чыкъмай чы. Муна адамлар да къасаплана, талчыгъа, янгыртып къурувну масъалаланы чечиливюне инанмайгъан бола.

Янгыртып къурувну йылларында тувулунгъан шолай бузукъ гьал, гертилен

— Сиз уьйлер алмакъ учун башгъа ерге ишге чыкъгъансыз. Ишчилер не этмеге герек?

— Ишчилени заводда беклешмейгенини себеби де она шонда, — дей П. Манатов. — Олар мундагъы гьал булан таныш болгъан сонг башгъа ерлеге гетелер. Тюзю, экономика якъдан осал предприятиелерде социальный масъалаланы тюзевлю чечмеге бажарылмай. Гьали бираз имканлыкълар тувулунгъан. Заводда столовый ишлей. Тюкенден таба гьар тюрлю промышленный маллар ва ашамлыкъ продуктлар сатыла. Биринчи кварталда ишчилер учун 80 квартирлени яшавлукъ уьйню къурулушу башланажакъ. Экономика масъалаланы тюзевлю чечилмеге булан янаша социальный масъалаланы да дагъы да уьстюнлю кюйде яшавгъа чыгъармагъа тувулунажакъ.

Тюзюн айтгъан заманда, заводдагъы кемчиликлер ишчилени арасында да гёнгюлсюзлюкню тувдура. Шону да уьстевюне, социальный масъалаланы тюзевлю кюйде чечилмейгенлиги гьалны бирден-бир четимлешдире. Шо гьакъда сёз чыкъгъанда, Пайзутдин Манатов булан башлангъан лакъырыбыз эсге тюшдю.

СССР-ни профсоюзларыны XVIII съездини къарарлары булан 1988—1989-нчу йылларда уьлкеде общежитиеде тургъан яшёрюмлени эки йыллыгъы оьтгерилди. Шону мурады гьар ишчи ва студент общежитиеде уьлгюлю ёрукъну, низамны болдурмакъ, яшавлукъ, ял алыш масъалаланы чечмек, оланы материал - техника базасын беклешдирмеге тергев багъыдырмакъ эди.

Бизин республикабызда буссагьатгъы вакътиде 152 ишчи ва студент общежитие бар. Оларда 35 минг адам яшай. Бютюнсоюз къаравну вакътисинде оларда не этилген? Къалгъан гюнлени ичинде дагъы да не этмеге бола? Муна шо соравлагъа общежитиелени ёлбашчыларыны ва тарбиялавчуларыны республика семинары - генгешни жавап бермеге герек эди. Шо генгешни гьали - гьалилерде Дагоблсовпроф ва ВЛКСМ-ни обкому Магьачкъалада оьтгерди.

1988-нчи йылны башында Дагоблсовпроф ва ВЛКСМ-ни обкому гьазирлеген программагъа гёре 32 ишчи, 72 студент ва 48 агьлю общежитие талап этеген общежитиелер токъташдырылды. Шагьар, район исполкомлар, хозяйство органлар, профсоюз ва комсомол комитетлер булан бирликде иш гёре туруп, общежитиелеге этилеген тергев хыйлы гючленди. Оланы ишини гьалын яхшылашдырыв [illegible] бирлери арив этип онгарылды. Шондан сонг культура - тарбиялав ишде де алгъа барыв гёрюнмеге башлады. Шолайлыкъда, гьар бешинчи общежитиеде яшайгъанлар къаравну гьаленни яшавуна таъсирин гьис этмеге башлады. Шо якъдан алгъанда Магьачкъалада М. Гьажиевни атындагъы, Каспийскиде «Дагдизель» заводланы, Дагъыстан юрт хозяйство институтну ва Хасавюртдагъы юрт профтехучилищени общежитиелери уьлгю болмагъа бола.

М. Гьажиевни атындагъы заводну уьч общежитиеси бар. Оларда 750 адам яшай. Къатынгишилер учун тийишли яшавлукъ ва ял алыв шартлар болдурулгъан. Гьакъыкъатда бу заводну общежитиелери гьали яшавлукъ - культура нистрациясы ва жамият къурумлары яхшы тергев багъыдыра.

Генгешни ортакъчыларыны хыйлылары гьисап этеген кюйде, общежитиелердеги гьалгъа къаравну шо эки йыллыгъы дагъы да таъсирли болмагъа болур эди. Тек общежитиелерде уьлгюлю низамны болдурувда бары да имканлыкълар толу кюйде пайдаландырылмай. Масала, республикада общежитиелени кёплерин мекенли кюйде ярашдырма герек. Къурувчуланы общежитиелериндеги гьал айрокъда бузукъ.

Республиканы общежитиелерини кёплеринде культура - тарбиялав ишлер де бек бузукъ салынгъан деп айтмагъа ярай. 27 общежитиеде гьалиге ял алмакъ учун уьйлер сама да ёкъ. Бешден бир пайында китапханалар бар, 52 общежитиеде телевизорлар ёкъ. Янгыз бир-бирлеринде чебер иш гёреген коллективлер, иштагьына гёре кружоклар, гьар тюрлю бирлешивлер къурулгъан. Профсоюз комитетлер, физкультураны ва спортну, чебер иш гёрювню оьсдюрмек учун де болмай. Неге тюгюл де, общежитиелерде шону учун шартлар ёкъ, биналар гёрсетилмеген.

Къаравну программасына гёре, общежитиелени тарбиялавчуларыны ва жамият активини бажарывлугъун артдырыв ва оланы гьазирлев [illegible] гьакъда, хыйсы пайдалы затлар этиле. Заман-заман курслар, семинарлар оьтгериле. Яхшы общежитиелени кюрчюсюнде методика централаны къурув иш бек пайдалы экенлиги ачыкъ болгъан. Тек мунда да четимликлер ва чечилмеген масъалалар аз тюгюл. Общежитиелени тарбиялавчуларыны алапалары 80—90 манатдан , оьтмей. Озокъда, шолай алапа булан бажарывлу, сынавлу тарбиялавчуланы тапмагъа къыйын. Шо саялы да кёбюсю гезиклерде тарбиялавчулар болуп бир англаву ва пагьмусу, тийишли кюйде гьазирлиги ёкъ адамлар ишлей. 29 общежитиеде тарбиялавчулар ёкълугъу да негьакъ тюгюл. Буссагьатгъы вакътиде предприятиелени ва къурумланы ёлбашчыларына загьматгъа савгъат акъчаланы оьлчевлерин ёрукълашдырывда генг кюйде ихтиярлар берилген.

Гьали - гьалилерде СССР-ни Загьматгъа къарайгъан пачалыкъ комитети ва ВЦСПС оьзлени хас кагъызы булан бары да иштагьлы къурумлагъа да профсоюз комитетлеге общежитиелени тарбиялавчуларыны ва къуллукъ агьлюлерини загьматын иштагьландырывда генг кюйде имканлыкълар берилегенин англата. КПСС-ни ЦК-сыны ва СССР-ни Министрлер Советини 1987-нчи йыл 8-нчи апрелдеги «Уьлкени яшавлукъ - коммунал хозяйстволарыны ишин дагъы да камиллешдиривню чараларыны гьакъындагъы» къарарында да шо гьакъда айтыла.

Шолай болгъанда, имканлыкълар бар, тек адамлар яшайгъан ерлерде тарбиялав ишни гючлендиривню ва общежитиелени тарбиялавчуларыны загьматыны агьамиятын англайгъанлыкъ етишмей.

А. ГЬИТИНОМАГЬАММАТОВ,
Дагоблсовпрофну пресс-центрыны ёлбашчысы.

къайтып мунда неге гелдигиз?

— Билемисиз, бизде иш шолай салынгъан чы. Шо вакъти «Металлист» завод бирден-бир тёбенлешип, бузулуп бара эди. Мени райкомгъа чакъырып, къайтып мунда чыкъмакъны таклиф этди. Партияны члени болгъан сонг гери урма амал ёкъ чу.

— Нечикдир дагъы ишлер? Заводну алгъа элтмеге бажарыламы?

— Къыйын масъала, — дей Пайзутдин Манатов.

Гертиден де, заводда къыйынлы гьал тувулунгъан. Артдагъы йылларда заводда чыгъарылагъан про-

— Озокъда уте, — деп моюн бола Пайзутдин Манатов. — Муна, янгы йылдан берли заводну толу гючю булан ишлетип болмайбыз. Алатлар асувлу пайдаландырылмай, адамлар бошуна айлана. Бир яндан шо загьмат низамны буза, бир дагъы якъдан буса ишлемеген сонг ишчилеге акъча да чыкъмай чы. Муна адамлар да къазаплана, тадыгъа. Янгыртып къурувну масъалаларын чечиливюне инанмайгъан бола.

Янгыртып къурувну йылларында тувулунгъан шолай бузукъ гьал, гертиден де адамланы къазапландыра, оларда ишге гёнгюлсюз-

башгъа ерлеге гетелер. Тюз, экономика якъдан озал предприятиеде социальный масъалаланы тизивлю чечмеге бажарылмай. Гьали бираз имканлыкълар тувулунгъан. Заводда столовый ишлей. Тюкенден таба гьар тюрлю промышленный маллар ва ашамлыкъ продуктлар сатыла. Биринчи кварталда ишчилер учун 90 квартирали яшавлукъ уьйню къурулушу башланажакъ. Экономика масъалаланы тезлик чечилиш булан янаша социальный масъалаланы дагъы да уьстюнлю кюйде яшавгъа чыгъармагъа имканлыкъ тувулунажакъ.

А. ВАГЬАБОВ.

Шартланы ёкълугъуна да къарамай

Хасавюрт районда «Октябрни 20 йыллыгъы» деген совхозну уллу техника базасы бар. Мунда 53 трактор, 38 автомашин, 28 комбайн ва оьзге тюрлю юрт хозяйство техника сакълана.

Бугюнлерде совхозну механизаторлары тийишли шартлар ёкълугъуна да къарамайлы, техниканы язбашгъа авлакъ ишлеге гьазирлевню къурумлу кюйде юрюте. Ремонт ишлер алданокъ токъташдырылгъан план-графикге гёре юрюле. Совхозну специалистлери билдиреген кюйде, механизаторлар аз заманны ичинде 18 тракторну, 9 машинни ва оьзге тюрлю алатланы мекенли кюйде ярашдырып, гьазирликни сыдрасына салгъан.

Механизаторланы ва ремонтчуланы арасында техниканы заманында ва оьр сан яны булан ярашдырмакъ учун социалист ярыш юрюле. Къайратлы загьмат уьлешивде механизаторлар Рабадан Османов, Къурбангьажи Салигьов, Датав Мугьамматов, Абдулгьамит Папаханов, Алимпаша Алиев, Абдулдагьир Гьажимуратов айрокъда яхшы гьаракатчылыкъ гёрсете. Олар гюнлюк нормаларын даим 150—180 процентге толтура.

Д. ИРБАЙХАНОВ.

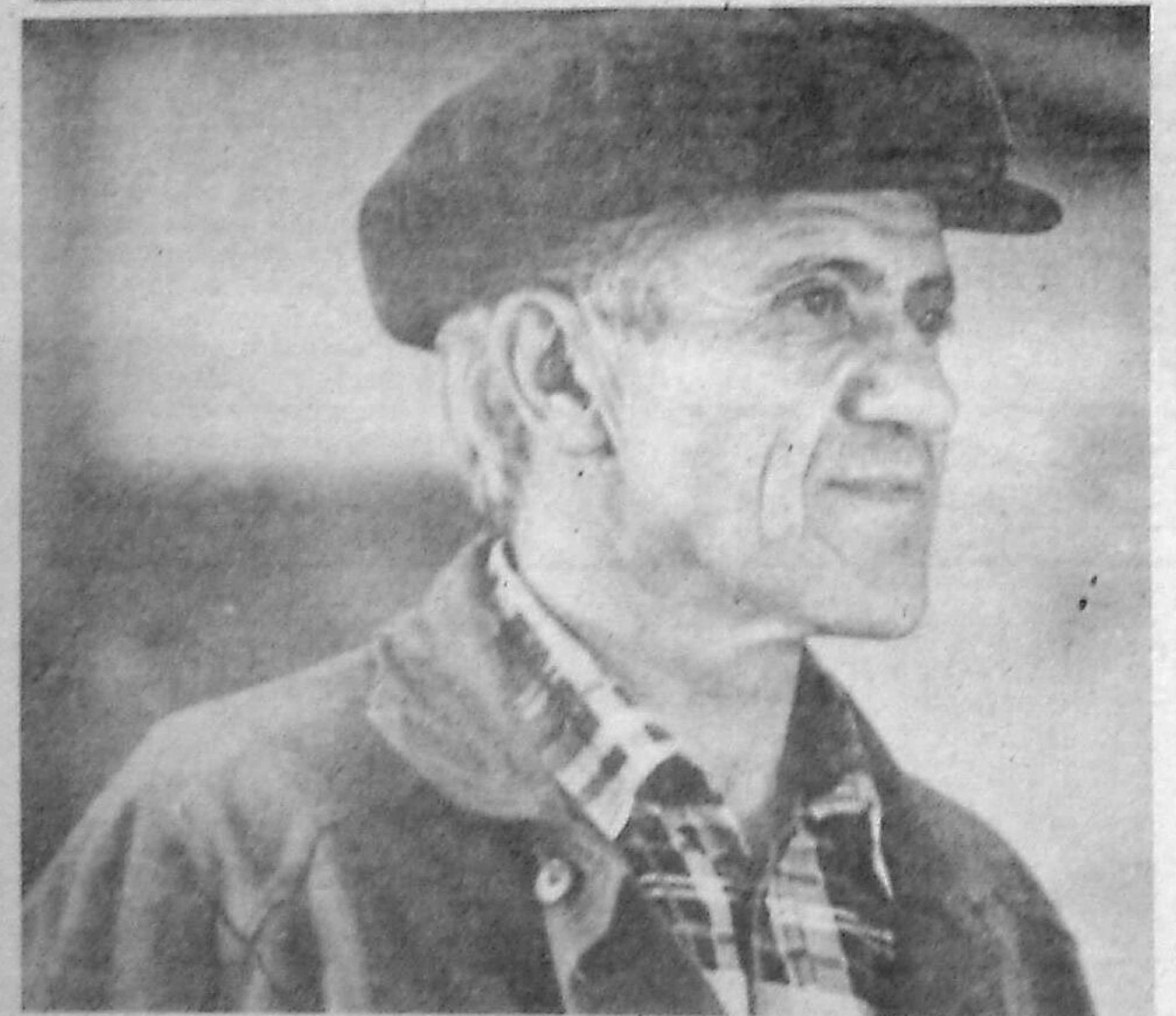

Садыкъ Абдулхалыкъов «Дагогни» заводда загьмат тёгегенли 35 йыллар бола. Ол оьзюню загьматдагъы биринчи адатларын бу заводда шиша иритивчюню учениги болуп башлагъан. Гьали буса Садыкъ заводда белгили адам. Гьайлы насигьатчы, цехни мастерини къуллугъун юteгеn Абдулхалыкъов оьзю загьмат тёгеген узакъ йылланы ичинде онлар булан жагьил уланланы оьзюню касбусуна уьйретген. Бугюн олар да оьзгелеге касбусуну сырларын уьйрете. Садыкъ Абдулхалыкъовну уланы Самир де яшавда атасыны сокъмагъын тангламагъан. О да атасындан уьлгю алып, загьматда алдынлыланы арасындан таймай.

СУРАТДА: С. АБДУЛХАЛЫКЪОВ.
Т. МАГЬАММАТОВ чыгъаргъан сурат.

ЁЛ КЪУРУВЧУЛАР

РЕПОРТАЖ

«Дагестанавтодор» управление бизин республикабызны кёбюсю ерлеринде яз демей, къыш демей, янгур демей, гюн демей къырда, нечакъы къыйынлы шартлагъа да къарамайлы, янгы ёллар, кёпюрлер къура, эсгилерин онгара. Эсгерилген къурулуш ишлер юрютеген управление республикабызны оьзге къурулуш управлениелерини арасында алдынлы ерлени сакълай геле демеге ярай. Онда йыллыкъ, айлыкъ планларын даим артыкълыгъы булан толтургъан бригадалар, участкалар аз тюгюл.

Биз оьзю булан янгы къурулгъан, Магьачкъаладан Янгы Хушет посёлокгъа багъып ишленеген ёлну ягъасындагъы чакъа тёбени уьстюнде де олтуруп, хабарлайгъан Муса Гьюсейнович Абакаров да шо управлениеде загьмат тёге.

Магьачкъаладан тогъуз—он чакъырым арида ерлешген Янгы Хушет посёлокда гьали 2—3 минг адам яшай. Шоланы санаву йыл сайын арта. Посёлокну янгы районунда 300-ден де къолай адамгъа уьйлер этмеге планлар гёрсетилген. Тек тахшагьаргъа нечакъы ювукъ буса да, онда автобуслар юрюмейгенни, ёллары да бузукъ экенге халкъ бек талчыгъа эди. Сонг да, гьали-гьалилерде эсгерилген посёлокну ювугъунда шагьарда яшайгъан давну, загьматны ветеранларындан 1 мингге ювукъ адамгъа дачалар учун участкалар берген. Шуланы гёз алгъа тутуп, Магьачкъала шагьар исполком Каспийск шагьаргъа барагъан ёлдан Янгы Хушетге ерли асфальт ёл салмагъа токъташгъан. Бугюнлерде шо ёл чакъа да тёгюлюп, гётерилип де этилип, тегишлени бите тура.

— Шо эсгерилген ёлну къурмагъа бизин управление мен загьмат тёгеген участкагъа тапшургъан, — дей участканы мастери Муса Абакаров, — сёзюн узата туруп.

Ону булангъы лакъырдан белгили болгъаны йимик, ол «Дагестанавтодор» управлениеде ишлейгенли 11 йыллардан да къолай бола. Къурувчу болуп ишлейгенли буса 15 йыллардан да артыкъ боладыр. Бугюн Муса Гьюсейнович ишине яхшы тюшюнген, касбусу булан оьктем болагъан адам.

— Бир-биревлер оьзлени касбусун гележекде алажакъ алапасыны оьлчевюне гёре танглай, — дей Муса оьзюню касбусуну гьакъында айта туруп. — Мен шолай адамланы англап болмайман. Сонг да, касбусун бек сюймей туруп, ону юрютмеге нечик бола? Ёкъ, — деп Муса ёл ягъада биз оьзюню уьстюнде олтургъан чакъа тёбеден таш алып ари ырхыта, — ёкъ, адам ишин гьакъ юрекден сюймесе, огъар яратывчу кюйде янашмагъа болмас!

Ол чакъа тёгюлген генг ёлну гёзлери булан ойлап чыгъа.

— Мен болмас эдим. Муна 16 йыллар бола мен институтну битдирип, «ёлгъа» ишлеме тюшгеним. Эгер мен касбумну бек сюймей болгъан эдим буса, авлакъ-авлакъда ёлчуну касбусун кюте туруп, бир айда ишлеме болмас эдим.

— Сен, озокъда, болмас эдинг, — деп кюлей туруп, къырыйыбызда токътагъан ишчилени алып юрюйген, уьстюне кетен тутулгъан грузовой машинни шофёру Магьаммат Ирбайынов гелип бизин хабарыбызгъа къошула. — Сен болмассан. Мен гёрюп тураман чы. Сени булан ишлейгенim чы биринчи йыл тюгюл. Сагъа бары да зат авара: «Ташылагъан чакъаны топурагъы кёп болмасын. Машинлер рейсде кёп узакъ къала, чакъ бавукъ, гьали де асфальт салма ярамай. Магьаммат, машинни чалт гьайдама, ишчилер атыла-тюшеле туруп ишге етишгинче арымасынлар...»

— Озокъда, авара.

Муса Магьамматны сёзюн бёле:

— Бары да адам учун этилеген зат: ёл болсун, оьзге зат болсун, мекенли болма да, арив болма да герек...

Муса Абакаровну ёлбашчылыгъы булан къурулагъан бу ёлну, гертилей де, эриневлери, уьстю-бою дегенлей бир гьалда, бир тегишден чакъа тёгюлюп тегишленеген.

— Шолай бир гьалда тегиш демей, оьрлю-хырлы, чонкъалары булан къойсакъ, асфальт кёп да гете, ону бир тегишден салып да болмай, — дей Муса, — сонг да, чакъаны арасында топурагъы кёп буса, уьстюне тёгюлеген асфальт тез басылып ярыла, увала, бағъы машинлени чалт бузагъан занкълагъа айлана.

Бу вакъти къырыйыбызгъа гелип токътагъан 06—07 ДАР номерли гезикли самосвал машинни кузову гётерилип, ону уьстюндеги чакъа «вар-х-х» деп тёгюлме башлады.

— Къоччагъымсан, Адам, — деди Муса шофёрну путёвкасын алып, огъар язып эте туруп. — Вакътингден 25 минут алда гелдинг, — деп ол сагьатына къарады ва, магъа багъып:

— Адам Исмайылов, Избербашдагъы АТП-ден геле бизге, чартлап-чачырап барагъан улан. Шулай гьар гюн оьзгелерден бир-эки рейс дейгенлей артыкъ эте, — деп машинни ягъып, къайтара ёлгъа чыкъма алгъасайгъан шофёргъа путёвкасын узата.

— Асфальт этмеге къачан башламагъа сюесиз ёлну? — деген соравума Абакаров:

— Февраль айны башындан урувма сюйген эдилер управлениеде, тек мен сёз къошуп артгъа салдылар. Бек уьзюрю болмаса, ерге исив тюшюп, чакъа тёгюлюп онгарылса да, ёлгъа асфальт тутма яхшы тюгюл. О къатлав болуп, чакъагъа бирикмей къалмакъ бар. Апрель ай болгъунча ёлну эриневлерин онгарып битип, ягъасы булан янгур, къар сувлар агъагъан ханеклер, гиччи кёпюрлер ишлеп битмеге герекбиз. Шо заман асфальт этме де башлажакъбыз.

— Не заман битдирме хыял этесиз?

— Болжалдан алда — июнь айгъа битдирме хыял этебиз.

— Къуват берсин!

Д. АЛКЪЫЛЫЧЕВ,
хас мухбирибиз.

2000-нчи йылгъа бары да совет халкъны яшавлукъ уьйлер булан таъмин этмеге герек деген масъаланы яшавгъа чыгъара туруп, артдагъы вакътиде бары да ерлерде дегенлей яшавлукъ учун къурулагъан биналаны гёрмеге боласан. Магьачкъаладагъы къурашдырылгъан маллар чыгъарагъан комбинатны продукциясы шо биналар учун бек тарыкълы. Бугюнлерде комбинатда чыгъарылагъан малланы артдырмакъ муратда, уллу чаралар гёрюлюп тура. Мунда пагьмулу ва касбусуна берилген кёп къадарда загьматчылар ишлей.

СУРАТЛАРДА: авур панеллени ва уьйлени уллу блокларын гётерип бир ерден бир ерге элтеген кранда ишлейген Сувар ШИХСЕФИЕВА (онгда); комбинатны гьазир продукция цехинде (солда).

Т. МАГЬАММАТОВ чыгъаргъан суратлар.

Гелигиз, рагьмулу болайыкъ

Етимлеге къол ялгъайлар

Магьачкъалада лап ювукъ къардашлары оьлген сонг етим къалгъан яшлар барны инг башлап оланы авул-хоншулары биле эдилер. Оланы кёплерини гьайын хоншулары этегенлик, олагъа болгъан кюйде оьз ягъындан кёмегин тийдирегенлик, озокъда, шо адамланы юреклери рагьмулу экенликге шагьатлыкъ эте. Гьали болгъунча яхшылыкъгъа алгъасайгъан шолай агьлюлеге ва шо агьлюлер алып сакълагъан етим яшлагъа бакъгъан якъдагъы тергев, тюзюн айтма тарыкъ, макътардай тюгюл эди. Етим яшланы оьзлеге исиндирмек, олагъа опекунлукъ этмек бек герекли ва сыйлы иш экенни англамай къоймагъа бирдокъда ярамас.

Тюзю, шо етим яшлагъа пособиелер бериле эди. Халкъ депутатларыны район ва шагьар Советлеринде оланы ...

ны санаву 120 бар экенлиги белгили бола. Эсгерилген фондну сиптечилиги булан опекунлукъ этеген агьлюлени санаву да токътaшдырыла. Сонг КПСС-ни Магьачкъала шагьар комитетини ягъындан эсгерилген масъаланы тюзевлю кюйде чечивге байлавлу чаралар гёрюле.

III Интернационалны атындагъы фабрикни клубунда етим яшланы ва олагъа опекунлукъ этегенлени ортакъчылыгъы булан шатлыкъ жыйын оьтгериле. Шо ёлугъувгъа алданокъ тийишли кюйде гьазирлик гёрюлгенни айрыча эсгерме тюше. Ёлугъувну ортакъчылары учун клубну залын арив онгармакъдан къайры да, гьар тюрлю татывлу ашлар, тортлар, емишлер, чечеклер салынып столлар да къурулгъан эди. Жыйылгъанлагъа культура ...

лени страховать этгенликге байлавлу шагьатнамалар тапшурулду.

Етим яшлагъа языгъы чыгъып кёмек этген, оланы оьзлени къанат тюбюне алгъан рагьмулу адамланы атларын эсгермей къойма болмайбыз. Мисал учун, 1 номерли ёл къурулуш участкаланы лифтёру Калимат Магьамматова дёрт яшны сакълагъан. Айшат, Асият, Зугьра ва Гьабип, бу жыйында ортагъа чыгъып, Калиматгъа оьзлени уллу разилигин билдиргенде, узакъ заман харс урулду. Калимат оьзю де яш адам. Етим яшланы тарбияламагъа, оьсдюрмеге огъар тынч тюгюл. Болса да, ону юреги яшлагъа кёмек этмек деген бек сыйлы ёлну танглагъан.

Къарт къатын Л. Антонованы къызы оьлген сонг дёрт ...

люлени яшав гьалы яхшы, шартлары тизив деп гьисап этилине эди. Шо тюз тюгюл. Опекунлукъ этмек деп айтагъан зат, аслу гьалда, етим яшлагъа языкъсыныв демек бола. Амма неге буса да, артдагъы йылларда адамларда шолай языкъсыныв тая бара. Мисал учун, Тёбе юртда яшайгъан Патимат Къурбанованы тогъуз яшы бар. Ону чакъсыз гечинген къызардашындан бир йыл да битмейген уланъяш етим къала. Патимат, эри Магьаммат булан да гьакълашып, шо яшны оьзлени агьлюсюне ала. Бу эр-къатын ишчилер болуп ишлей. Гьали Омархангъа тогъуз йыл бола. Ол Патиматгъа анам дей. Адам учун шондан артыкъ къуванч нечик болур дагъы! Патимат ва Магьаммат Омарханны оьзлени яшларындан кем сюймей.

Бирдагъы шулай бир мисалны гелтирсек, арив болур. Татьяна Дурасанова 100 квартирлик уьйде яшай. Шолай уьйлерде буса бары да адамлар бир-бирин танып турмай. Гьатта бир подъездде яшайгъанлар да бир-бирин танымайлы, арадан хыйлы заман гете. Хоншудагъы подъездде 15 йыллыкъ оьрюм яш етим къал- ...

яшгъа кёмек этмеге сюйгенлик, ол орамгъа тюшмесин, яман яшлагъа тагъылмасын учун чара гёргенлик шогъар аслу себеп болуп токътай. Т. Дурасановаланы тухумунда шолай рагьмугъа берилегенлер, адамны къыйынлы гюнюнде табулагъанлар аз тюгюл.

Бу жыйында етим яшлагъа къол ялгъагъан, олагъа кёп кёмек этген адамлагъа ВЛКСМ-ни Магьачкъала шагьар комитетини, КПСС-ни район ва шагьар комитетлерини гьюрметлев грамоталары да тапшурулду.

Шо опекунлар ишлейген гьар тюрлю коллективлер етим яшланы страховать этгенликни бек уллу маънасы бар. Шолай коллективлени, шолай предприятиелени атларын эсгерсек, яхшы болур. Мисал учун, «Дагавтотранс» деген производство бирлешив, май завод, III Интернационалны атындагъы фабрик, «Анжи» деген культурный центр, 1736 номерли автоколонна ва шолай башгъалары етимлеге яхшы кёмек этген.

Етим яшлагъа ва оланы гьайын этеген опекунланы агьлюлерине бакъгъан якъдагъы булай тергев, янгыз Магьачкъала- ...

Редакцияны почтасындан

Мени де къазапландырды

«Правда» газетде «СССР — бизин ортакъ уьюбюз» деген рубриканы тюбюнде чыкъгъан Первомайское юртдагъы школаны учители К. Задуллаевни кагъызы Ботаюртну жамиятын бек къазапландырды.

К. Задуллаев шо жиргенч макъаланы не мурат булан язгъан экен деген ой арагъа чыгъа. Ону миллетлени арасында болма герек интернационал дослукъ ойлашдырмай.

Ботаюртну хоншусунда Къуруш деген лезги юрт бар. Къумукъ шаир А. Жачаевни элли йыллыгъына багъышлангъан шатлыкъ жыйында лезги шаир Байрам Салимов лезгилер къумукъланы топурагъында оьзлеге янгы ватан табуп сыйынгъанын ва оьзюню халкъыны къумукълагъа гьакъ юрекден разилигин кёп арив сёзлер булан айтды. Шо сёзлер дослукъгъа, татывлукъгъа ишлей. К. Задуллаевни макъаласы къумукъланы ва аварланы арасында душманлыкъны болдура. Бизин юртда аварлар да яшай, оланы яшлары учун школада авар касслар да бар. Ботаюртда эки де миллетни арасында бир де татывсузлукъ тувулунмагъан.

Озокъда, къумукъ халкъ оьзюню менлигин якълама чакъыра. Дагъыстанны алдагъы ёлбашчылары бизин миллетге бакъгъан якъдагъы йиберген терсликлени дурус англамагъа ва тийишли багъа бермеге, оланы тайдырмакъ учун чалыша. Биз бир миллет булан да дав этмекни яны тюгюлбюз.

К. Задуллаев учитель болуп ишлей. Ол шолай яла ябувчу болгъан сонг, яш наслуну тарбиялама ихтияры ёкъ. Районо, КПСС-ни райкому шо агьвалатгъа тийишли багъа бермеге ва чаралар гёрмеге герек.

«Правда» газет шолай жиргенч макъаланы нечик чыгъаргъан? Аянлыкъ — не ялгъанны да язма ярай деген зат тюгюлню англамаймылар?

Сраждин САЛАВАТОВ,
Ботаюрт орта школаны учители.

Шекли ойланы тувдура

Мен «Правда» газетни 16-нчы январда чыкъгъан номеринде К. Задуллаевни кагъызын охугъанда, атъёкъ къуш эсиме тюшдю. Атъёкъ заманы гелгенде, башгъа къушну уясына йымырткъа къозлай, шондагъы йымырткъаланы ташлай. Уяны есиси де атъёкъушну йымырткъасыны уьстюнде ята ва, бала чыгъарып, ону оьсдюре.

Мен К. Задуллаевни шо атъёкъ къушну баласына ошатаман. Ол оьзюню ата-бабаларыны ватаныны татывун билмеген, онда тувмагъан ва оьсмеген. К. Задуллаев, Къумукъ тюздеги аварланы къолуна савут да тутдуруп, оьз топурагъында яшайгъан къумукъланы янчмагъа чакъыра. «Правда» — КПСС-ни ЦК-сыны органы. Ондагъы жаваплы адамлар шулай питне салывчугъа неге ёл бергени англашылмай, шо да тюрлю-тюрлю шекли ойланы тувдура.

Ю. АГЬМАТОВ,
Гьюсемегент юрт,
Къаягент район.

ОТ ТЮШЮВЛЕНИ АЛДЫН АЛАЙЫКЪ

От тюшювлени натижасында айры-айры адамланы хозяйстволарына, предприятиелеге, идаралагъа уллу зарал гелтиреген гезиклер гьисапгъа алынгъан. Болгъан зарални къайтарывдан эсе, от тюшювлени алдын алывну чараларын гёрювню гьайын этме герек. Шону гёз алгъа тутуп, Магьачкъала шагьарны Ленин районундагъы 8 номерли СВПЧ-ни баш инженери Гь. Абдулатипов булан ёлукъдукъ. Ол айтагъан кюйде, оьтген йыл, алдагъы йыллардан эсе от тюшювлер кёп болгъан. Мунда от тюшювлени арасында уллу-гиччи деп айрылагъаны болмай, оланы къайсы тайпасы да гьисапгъа алына. Шолай, йыл боюнда болгъан от тюшювлер 187-ге етише. Оланы натижасында пачалыкъгъа болгъан зарал да алдагъы йыл болгъанындан эсе хыйлы артгъан.

От тюшювлени себеплери тюрлю-тюрлю бола. Предприятиелерде, идараларда, оланы ерлердеги къурумларында от тюшген гезиклерде пачалыкъгъа болгъан заралдан булай мисал гелтирип къарайыкъ. Бир-бир гезиклерде от тюшювлеге администрация айыплы болуп чыгъа. Башгъа ерлерде буса от тюшювлени ...

... варывлар эте туруп да, айры-айры адамлар йимик, предприятиелени, идараланы жаваплы къуллукъчулары да оьзлени тувра борчларын унутуп, артда тюзелтип болмасдай гьалгъа тарыгъан. Озокъда, бары да халкъ бир йимик, оьзлени борчларын намусу булан кютмеге белсенген эди буса, от тюшювлени натижасында адамлагъа да, пачалыкъгъа да кёп уллу зарал гелтиреген гьалгъа тарымагъа тюшмес эди.

натижасында материал якъдан уллу зарал болгъан буса да, бирев де жавапгъа тартылмай, пачалыкъгъа болгъан зарални къайтарывну гьайын да этмей къойгъан.

Гьали от тюшювлени алдын алыв къайдалары толу кюйде кютюлсюн учун иш гёреген къурумланы ихтиярлары артгъан. Айтагъаныкъ, ерлерде от тюшювлени алдын алыв къайдаланы бузувлагъа къаршы мекенли чаралар гёрюлежек. Демек, «Администрацияны янындан законланы бузувланы гьакъында» РСФСР-ни Оьр Советини Президиумуну Указы къабул этилген. Шонда айтылагъан кюйде, оьз ишине жавапсыз янашагъан хозяйстволаны ё...

...биле эдилер. Оланы кенлери ни гьайын хоншулары этегенлик, олагъа болгъан кюйде оьз ягъындан кёмегин тийдирегенлик, озокъда, шо адамланы юреклери рагьмулу экенликге шагьатлыкъ эте. Гьали болгъунча яхшылыкъгъа алгъасайгъан шолай агьлюлеге ва шо агьлюлер алып сакълагъан етим яшлагъа бакъгъан якъдагъы тергев, тюзюн айтма тарыкъ, макътардай тюгюл эди. Етим яшланы оьзлеге исиндирмек, олагъа опекунлукъ этмек бек герекли ва сыйлы иш экенни англамай къоймагъа бир де къайда ярамас.

Тюзю, шо етим яшлагъа пособиелер бериле эди. Халкъ депутатларыны районда ва шагьар Советлеринде оланы списогу этилген эди. В. И. Ленинни атындагъы яшланы Совет фонду Дагъыстан бёлюгю етим яшланы ва олагъа опекунлукъ этеген агьлюлени яшав шартларын ахтарып къарамагъа токъташа ва шо яхшы гьай этивню Магьачкъаладан башламакъны арив гёре. Етим яшла-

...да токъташдырыла. Совет КПСС-ни Магьачкъала шагьар комитетини ягъындан эсгерилген масъаланы тюзевлю кюйде чечивге байлавлу чаралар гёрюле.

III Интернационалны атындагъы фабрикни клубунда етим яшланы ва олагъа опекунлукъ этегенлени ортакъчылыгъы булан шатлыкъ жыйын оьтгерилде. Шо ёлугъувгъа алданокъ тийишли кюйде гьазирлик гёрюлгенин айрыча эсгерме тюше. Ёлугъувну ортакъчылары учун клубну залын арив онгармакъдан къайры да, гьар тюрлю татывлу ашлар, тортлар, емишлер, чечеклер салынып столлар да къурулгъан эди. Жыйылгъанлагъа культура уьйню чебер коллективи, узакъ гьэ эсде къалар йимик, концерт де гёрсетди. Мунда опекунлагъа ва етим яшлагъа сийрек ёлугъагъан китаплар, аякъ гийимлер, асил опуракълар сатылды.

Лап да бек таъсир этген булай бир зат болду. Шо да недир десегиз, етим яшлагъа оьз

...гьал кёмек этген, оланы оьзлени къанат тюбюне алгъан рагьмулу адамланы атларын эсгермей къойма болмайбыз. Мисал учун, 1 номерли ёл къурулуш участкаланы лифтёру Калимат Магьамматова дёрт яшны сакълагъан. Айшат, Асият, Зугьра ва Гьабип, бу жыйында ортагъа чыгъып, Калиматгъа оьзлени уллу разилигин билдиргенде, узакъ заман харс урулду. Калимат оьзю де яш адам. Етим яшланы тарбияламагъа, оьсдюрмеге огъар тынч тюгюл. Болса да, ону юреги яшлагъа кёмек этмек деген бек сыйлы ёлну таплагъан.

Къарт къатын Л. Антонованы къызы оьлген сонг дёрт гиччи яшы етим къала. Сакъат экенлигине де къарамайлы, Л. Антонова къызыны яшларын тарбиялай, гийиндире, оьзюне гелеген пенсиясын да шолагъа ярата. Амма бу жыйында яшлагъа 4000 манат акъча берилежекни билгенде, бу къатын ажайып сююндю.

Алда опекунлукъ этеген агь-

...булан да гьакълашып, шо яшны оьзлени агьлюсюне ала. Бу эр-къатын ишчилер болуп ишлей. Гьали Омархангъа тогъуз йыл бола. Ол Патиматгъа анам дей. Адам учун шондан артыкъ къуванч нечик болур дагъы! Патимат ва Магьаммат Омарханны оьзлени яшларындан кем сюймей.

Бирдагъы шулай бир мисални гелтирсек, арив болур. Татьяна Дурасанова 100 квартирлик уьйде яшай. Шолай уьйлерде буса бары да адамлар бир-бирин танып турмай. Гьатта бир подъездде яшайгъанлар да бир-бирин танымайлы, арадан хыйлы заман гете. Хоншудагъы подъездде 15 йыллыкъ оьрюм яш етим къалгъанны билип, Т. Дурасанова огъар оьзю опекунлукъ этмеге сюегенин англата. Анатолий Шевченко шондан сонг Т. Дурасанованы оьзюню анасы йимик сюймеге ва огъар бек уллу гьюрмет этмеге башлай. Бу къатын етим яшгъа кёмек этме талпынгъанлыкъ башгъа оьзюню башына уллу яхшылыкълар гёзлеп тюгюл, етим

...лев грамоталары да тапшурулду.

Шо опекунлар ишлейген гьар тюрлю коллективлер етим яшланы страховать этгенликни бек уллу маънасы бар. Шолай коллективлени, шолай предприятиелени атларын эсгерсек, яхшы болур. Мисал учун, «Дагавтотранс» деген производство бирлешив, май завод, III Интернационалны атындагъы фабрик, «Анжи» деген культурный центр, 1736 номерли автоколонна ва шолай башгъалары етимлеге яхшы кёмек этген.

Етим яшлагъа ва олагъа гьайын этеген опекунланы агьлюлерине бакъгъан якъдагъы булай тергев, янгыз Магьачкъалада тюгюл, республикабызны оьзге шагьарларында, районларында да артдырылмагъа тарыкъ. Етим яшлагъа къол ялгъавгъа, олагъа гьар-бир якъдан кёмек этивге байлавлу чараланы гёрюв эндиден сонг дагъы да яхшылашажагъына инанмагъа сюесен.

Л. СМИРНОВА,
журналист.

...гелтиреген гезиклер гьисапгъа алынгъан. Болгъан заралны къайтарывдан эсе, от тюшювлени алдын алывну чараларын гёрювню гьайын этме герек. Шону гёз алгъа тутуп, Магьачкъала шагьарны Ленин районундагъы 8 номерли СВПЧ-ни баш инженери Гь. Абдулатипов булан ёлукъдукъ. Ол айтагъан кюйде, оьтген йыл, алдагъы йыллардан эсе от тюшювлер кёп болгъан. Мунда от тюшювлени арасында уллу-гиччи деп айрылагъаны болмай, оланы къайсы тайпасы да гьисапгъа алына. Шолай, йыл боюнда болгъан от тюшювлер 187-ге етише. Оланы натижасында пачалыкъгъа болгъан зарал да алдагъы йыл болгъанындан эсе хыйлы артгъан.

Озокъда, йыл боюнда болгъан от тюшювлер артып тербейгенлик, оьтген йыл от тюшювлени алдын алмакъ учун бир зат да этилмей тургъан демек тюгюл. Мунда кёп иш этилген, дагъы да этилип тура. Мекенли план-график тизилген. Оьтгерилежек ишлер гёз алгъа тутулгъан. От тюшювлеге къаршы ябушувда мекенли чаралар белгиленген. Алда халкъ хозяйство объектлерде, предприятиелерде, идараларда, юртларда от тюшювлени алдын алыв къайдаларын толу кюйде сакълавгъа тийишли даражада тергев берилмей тургъан.

Конституцияда совет адамны ватандашлыкъ борчлары гьакъда мекенли кюйде айтыла. Шонда эсгерилеген кюйде, аслу борчлардан бириси социалист еслигин артдырмакъ ва аямакъ. Тек не пайда, шолай айтыла туруп да, айры-айры адамлар ва гьатта жаваплы къуллукъчулар да оьзлени борчларын унутуп къалагъан гезиклер кёп бола.

Шону гёз алгъа тутуп, тийишли къурумлар даим бу-

...ваплы къуллукъчулары да оьзлени тувра борчларын унутуп, артда тюзелтип болмасдай гьалгъа тарыгъан. Озокъда, бары да халкъ бир йимик, оьзлени борчларын намуслу булан кютмеге белсенген эди буса, от тюшювлени натижасында адамлагъа да, пачалыкъгъа да кёп уллу зарал гелтиреген гьалгъа тарымагъа тюшмес эди.

От тюшювлени себеплери тюрлю-тюрлю бола. Предприятиелерде, идараларда, оланы ерлердеги къурумларында от тюшген гезиклерде пачалыкъгъа болгъан заралдан булай мисал гелтирип къарайыкъ. Бир-бир гезиклерде от тюшювлеге администрация айыплы болуп чыгъа. Башгъа ерлерде буса от тюшювлени алдын алыв борчланы кютмеге тапшурулгъанлар, оьз ишине немкъорай янашагъанлыкъдан от тюше.

Масала, полиграф фабрикни кагъыз, картон сакъланагъан майданында, балыкъ консерво комбинатны профилакторийлеринде, маринад цехинде от тюшген. Шонда болгъан ишни гьакъыкъатын билмек учун юрюлген тергевлерде ачыкъ болгъаны йимик, от тюшювлени алдын алывну къайдаларын бузгъанлар. Шо кюйде «Дагрисводстрой» трестни базасында да от тюшген болгъан. Шону натижасында пачалыкъгъа 20 минг манатдан артыкъ зарал болгъан. От тюшювлер не къадарда зарал гелтирегенни англамакъ учун, оьрде гелтирилген мисаллар да таманлыкъ эте.

Алда, къурулуш ишлени кютегенде, от булан пайдаланмагъа герекли гезиклерде, туврадан-тувра от тюшювлени алдын алыв къайдалар сакъланмагъан буса да, шо ишде айыплы адам уголовный къайдада жавапгъа тартылмай болгъан. Гьатта от тюшювню

...буса да, бирев де жавапгъа тартылмай, пачалыкъгъа болгъан заралны къайтарывну гьайын да этмей къойгъан.

Гьали от тюшювлени алдын алыв къайдалары толу кюйде кютюлсюн учун, иш тёреген къурумланы ихтиярлары артгъан. Айтагъаныкъ, ерлерде от тюшювлени алдын алыв къайдаланы бузувлагъа къаршы мекенли чаралар гёрюлежек. Демек, «Администрацияны янындан законланы бузувланы гьакъында» РСФСР-ни Оьр Советини Президиумуну Указы къабул этилген. Шонда айтылагъан кюйде, оьз ишине жавапсыз янашагъан хозяйстволаны ёлбашчыларын законлу къайдада жавапгъа тартмагъа ихтияр бериле. Эгер де от тюшювлени алдын алыв къайдаларын бузса яда шо къайдаланы толу кюйде кютювюне жаваплы гишини айыбындан, адамны савлугъуна, яда уллу оьлчевледе материал якъдан зарал болгъан буса, шо ишге айыплылар жавапгъа тартыла. Айыбы токъташдырылгъанлагъа 3 йылгъа ерли туснакъ этмеге ярата.

От тюшювлени алдын алыв къайдаларын бузувну натижасында адам оьлген буса, дагъы да гючлю къайдада такъсырламагъа ихтияр бериле.

Оьтген йыл от тюшювлени алдын алыв къайдаларын бузувлагъа ёл берген 34 хозяйствону, предприятиени, идараны, оланы ерлердеги къурумларыны ёлбашчылары, бары да 127 адам, айры-айры ватандашлардан 24 гиши, умуми кюйде алгъанда 3570 манатны къадарында штраф этилген.

У. БИЙБОЛАТОВА.

БИРИНЧИ ЕРДЕ

Къызылюрт районну Шамхалянгиюрт орта школасында дарслар юрютювню янгы къайдалары къоллана. Айры-айры предметлени кабинетлерин къургъанлыкъ, охувчуланы билим алывуна, предметни тереден англавуна болушлукъ эте. Школада биологияны, химияны, физиканы, математиканы, къумукъ тилни кабинетлери онгарылгъан ва иш гёрегени бир нече йыллар бола. Шо да охувчуланы билимлери артгъанына толу себеп болуп токътай. Шону исбат этеген мисалланы гелтирме сюемен. Район оьлчевде гьар йыл эсгерилген предметлерден олимпиадалар оьтгериле. Шоларда бизин охувчуларыбыз алдынгъы ерлени алып, багъалы савгъатлагъа ес болуп къайта.

А. Магьамматов школада физика дарсланы юрютегени хыйлы йыллар бола. Дарсланы онгача юрютмек учун физика кабинет онгаргъан. Шо да районну школаларыны физика кабинетлерини арасында лап да яхшысы гьисаплана. Физикадан район олимпиадада ортакъчылыкъ этген А. Магьамматовну охувчулары О. Магьамматов, И. Жаппарова, И. Абусаламова биринчи ерлени алды.

У. Иманалиева биологиядан дарс бере. Ону охувчулары А. Мамаева ва М. Жаппаров олимпиадада биринчи ерлени алып, багъалы савгъатлагъа ес болду.

И. ЖАППАРОВ.

Къаягент районда савунчуланы арасында юрюлеген социалист ярышда «Чкаловский» совхозну савунчусу Райгьанат Расулова алдынлыкъны алгъан. Ол 19—20 сыйырны къуллугъун юте. Райгьанат бир йылны ичинде гьар сыйырдан пландан артыкъ 1000—1150 килограмм сют сава.

СУРАТДА: Р. РАСУЛОВА. ГЬ. АБДУЛЛАЕВ чыгъаргъан сурат.

Юртда абурлу адам

Хасавюрт районда З. Батырмурзаевни атындагъы колхозну гектарчыларыны арасында касбусуна гьакъ юрекден берилген адамлар аз тюгюл. Олар оьзлер юрютеген авлакъчылыкъ ишге тюшюнгенлер къайры да, алгъан борчларын артыкълыгъы булан толтура. Шолай намуслу ишлейгенлерден бириси, оьтген йыл гектарына согъан чачып, аслам тюшюм алгъан Адилхан Жанкъуватов.

Биринчилей авлакъгъа ишлеме чыкъгъан гюнлери ону бугюн йимик эсинде. Шондан берли хыйлы йыллар оьтген. Оьзюн касбусуна тюшюндюрген, насигьат берип, сынавун уьйретип кёмек этген ёлдашларын ол унутмай. Бара-бара туруп, оьзю де сёз тапмасдай ишни кютеген даражагъа етише. Гьали ол коммунист гьюрматны алдынлысы гьисаплана. Адилханны аты колхозну гьюрметлев доскасына язылгъан. Иш ёлдашлары оьзюне этеген абургъа ол даим лайыкълы болма чалыша. Бир гектардан план булан 9 тонна согъан тапшурма герек эди буса, ол 36 тоннаны тапшургъан. Бугюнлерде бажарывлу гектарчы оьзю тёкген къыйынгъа 5500 манатны къадарында савгъат акъча алгъан. Оьзюню къайратлы загьматы булан ол юртлуларыны арасында абур да къазангъан.

М. ШАГЬГЕРЕЕВ.

ДОКТОРЛУКЪ ИШИН ЯКЪЛАГЪАН

Бизин Ватаныбызда янгыртып къурувгъа байлавлу гьаракат гьар тюрлю тармакълагъа, жамият яшаву гьар тюрлю якъларына таъсир эте. Шолай таъсир этив тарихи илмуланы тармагъында да гьис этиле деп айтмагъа болабыз. Алгъа салынагъан уллу талаплар гьар тюрлю халкъланы тарихин уьйренивге де тие. Шо ягъындан алгъанда, бары да зат макътардай тюгюл экенин биз билебиз. Мисал учун, Темиркъазыкъ Кавказны халкъларыны политика тарихи гьали де кёплеге ачыкъ болуп битмеген. Муна шогъар байлавлу янындан алгъанда да, гьалигьалилерде В. И. Ленинни атындагъы Дагъыстан пачалыкъ университетни тарихи кафедрасыны заведующийи Надирпаша Сотавов якълагъан докторлукъ ишни бек уллу маънасы бар деп ташдырып айтмагъа боламан. Ону шо иши XVIII юз йылда рус-иран ва рус-тюрк аралыкълар булан Темиркъазыкъ Кавказ байлавлугъуна багъышлана.

Надирпаша Дагъыстанны тарихин уьйренивге байлавлу да къошум этген алимлерден бириси. Докторлукъ ишни якълавну вакътисинде хас оппонентлерден ва хас советни членлеринден профессорлар К. З. Ашрафян, Г. А. Некрасов, А. Р. Шихсаидов, П. М. Шастико ва олай башгъалары Надирпаша Сотавовну алимлик пагьмусуна оьр къыймат бергенлер.

Шо ишни якълавну вакътисинде дагъыстанлы алим Н. Сотавов оьзю алгъан темагъа байлавлу оьзюню пикруларын айтмагъа болагъанын, тарихге байлавлу оьзгелени ойларына ошамайгъан пикруланы корчюсюнде алимлени инандыргъан гьасиллени чыгъарма бажаргъанын гёрсетген.

Къумукъ алимлени сыдрасы доктор даражагъа етишген бир дагъы бир алим булан толумлашдырылгъанлыкъгъа шат боласан. Надирпаша гьажимажагьатюртлу. Ол гележекде оьзюню алимлик пагьмусун дагъы да артдырагъына инанабыз ва Надирпашаны докторлукъ ишни уьстюнлю кюйде якълагъанлыгъы булан гьакъ юрекден къутлайбыз.

М. АЛИКБЕРЛИ,
филология илмуланы доктору.

ТАСС
АПН

Агьамиятлы алышынывланы йылы

Гетген йыл не йимик агьамиятлы агьвалатлар болду? Уьлкени парламентини депутатла палатасыны председатели Фламинис Пиколяй, кинорежиссёр Этторе Скола ва Италияны лап уллу издательстволарындан бирисини президенти Инга Фельтринелли италиялы журналист Паоло Сербандинини шо соравуна жавап бере:

Ф. Пиколли: Шо уллу агьвалатланы, алышынывланы йылы болду. Гьалиден дёрт айлар алдын да биз савлай Гюнтувуш Европаны айландыражакъ шолай уллу алышынывланы шагьатлары боларбыз деп эсибизге де гелтирмей эдик.

М. Горбачёвну Италиягъа сапары, мен ойлашагъан кюйде, гетген йылны лап да уллу агьвалатларындан бириси болду. Бизин жамиятыбыз шогъар уллу тергев этип ва умутлары булан къарады. Италиялылар М. Горбачёв ачгъан ёл парахатлыкъгъа ва бизин халкъларыбызны арасында дослукъгъа элтегенликге инана.

СССР-ни ва Италияны арасында къоллар салынгъан савдюгер-экономика разилешивлер М. Горбачёвну бизин уьлкебизни гьаракатчы тайпаларыны вакиллери булангъы ёлугъувларыны агьамиятын гёрсете, оьр даражада оьтгерилген сёйлешивлер буса, сапар уллу уьстюнлюк булан оьтген деп айтмагъа кюрчю бере. Папа Иоанн Павел II булангъы ёлугъувланы вакътисинде М. Горбачёвну оьр англавлугъу гёрюндю, ол динге гьюрмет булан янашывну ёлуна тюшген. Шо буса савлай алгъанда рус халкъны ругь якъдан янгыртылагъанына шагьатлыкъ эте.

Шолайлыкъда, 1989-нчу йыл гележекге уллу умутлар ва Европагъа инанчы булан тамамланды.

Э. Скола: Мен ойлашагъан кюйде, шо савлай дюнья учун агьамиятлы йыл болду. Болуп гетген агьвалатланы янгыз айры-айры уьлкелер, олар болгъан ерлер учун тюгюл, бары да халкъланы англавлары учун да уллу агьамияты болгъан деп гьисап этемен. Социализмни аслу принциплери биринчи ерге салынды. Мен бу ерде инг башлап эркинликни ва адамны ихтиярлары гьакъында айтаман.

Гьали биз башдан гечиреген тарихи вакъти бек къужурлу алышынывлар гьали де тамамланып битмеген деп гьисап этемен. Шо Италиягъа да — Коммунист партиясын янгыртывну гьакъында генг кюйде дискуссиялар юрюлеген уьлкеге де тие. Шо алышынывланы пайдалы маъналары барлыгъы шексиз.

И. Фельтринелли: Мен ойлашагъан кюйде, гетген йыл савлай дюнья гьаракатгъа къуршалгъанлыгъы булан агьамиятлы. Мисал учун, мен гьали-гьалилерде Гюнтувуш Берлинде болдум, онда гьаракатчылыкъны ва демократ уянывну шартлары бар, экенин айтмагъа боламан.

Италиядагъы издателлени гьакъында айтсакъ, гетген йыл олар учун бек къыйынлы болду. Шо аслу гьалда охувчулагъа тие.

Уьлкени «Риццоли» ва «Мандадори» йимик лап уллу издательстволары уьлкеден тышда оьзлеге авторлукъ ихтиярланы таъмин этмек учун нечакъы тарыкъ буса да акъча бермеге гьазир. Шо уллу багьалар булан олар рынокну буза. Тек «Мондадориге» бакъгъан якъда телемагнат Берлусконини янындан гьужум этмеге къарайгъанлыкъ лап да уллу четимлик бола. Шо адам массовый информацияны къуралларыны уьстюнде уллу гьакимликни болдуруп, оланы барын да къолгъа алгъан. Берлускони, реклама береген хайыр саялы, оьзюню сёзлерине гёре айтгъанда, онгача если гиндеги телекампаниялагъа, «Мондадорини» издательстволарына ес болмагъа сюе. Булар бары да италиялылар учун демократия баргъан сайын аз болагъанлыкъны англата. Бизинки йимик харлысыз издательстволагъа шолай гьалгъа тюшгенде яшав сюрмеге бек къыйын.

(АПН).

Рим.

ГАИ билдире

ЯШЛАР ВА ЁЛЛАР

Яшлар, сизин хыйлыларыгъызгъа машинлер кёп юрюйген ёллардан оьтмеге ата-аналарыгъыз, уллу аналарыгъыз, агъагъыз кёмек этеген гезиклер боладыр. Тек олар гьар заман сизге ёл гёрсетип турмагъа болмас чы. Шо саялы да, барыгъыз да ёллардан юрюйген къайдаланы мекенли кюйде уьйренмеге къаст этигиз.

Эсигизде сакълагъыз, яшлар, ёлларда, ортасында машинлер юрюйген ери, ону эки де янында адамлагъа юрюмеге этилген ерлери бола. Ёлну ортасына тюшюп юрюмеге ярамай. Неге тюгюл де, машинлер оьтюп турагъан ерден юрюген гиши ёлларда юрюшню къайдаларын бузгъан гьисаплана. Шо къайдаланы бузгъанлар буса такъсырлана, жавапгъа тартыла. Эгер де ёлларда юрюшге низам салагъан ГАИ-ни къуллукъчулары гёрмей къалгъан буса да, шо къайдаланы бузгъанлар такъсырдан къутулмай. Нечик десегиз, адамлагъа юрюмеге деп гёрсетилген ерден чыкъмай машинлер гьайдалагъан ёлгъа чыгъып къалгъан адам, хапарсыздан чалт гелеген машинден къутулма болмай. Шолай гезиклерде адамлар уллу хатабалагьгъа тарый. Низамны бузгъанлагъа шондан уллу не такъсыр бола! Шолай заманларда яшлар чы нечик де, уллулар да къутулмагъа болмай къала. Сонг оланы бирлери сакъатлана, башгъаларыны гьар ери авурта. Яхшы чы шолай енгил къутулуп къалмагъа тюшсе. Ёлларда юрюшню къайдаларын бузгъанланы кёплери, машин урунгъан ерде, бирлери больницагъа алып баргъанда, ёлда, оьлген гезиклер де аз къаршылашмай.

Шолай гьалгъа тарымас учун, яшлар, барыгъыз да ёлдан юрюйгенде сакъ болугъуз. Ёлдан оьтегенде, не ерден чыкъма герекни эсде сакъламагъа унутмагъыз. Неге тюгюл де, шо ерлеге гелгенде, шофёрлар да машинлерин аста эте. Билип къоюгъуз, ёлларда юрюшню къайдаларын уьйренегенде яшлар да, уллулар да орамдан оьтегенде, эки ёл бир-бирин къыркъып чыгъагъан ерден тюгюл юрюме ихтияр берилмей. Шолай этмеген гиши ёлларда юрюшню къайдаларын бузгъан гьисаплана.

Ёлдан оьтегенде де, ёлну бою булан юрюмей, гёрсетилген ерден тувра юрюп, чорт къыркъып оьтсе, ёл хыйлы къысгъа бола ва тез оьтюп гетмеге имканлыкъ яратыла.

Ёлдан баргъанлар, гелеген машинлеге багъып сол якъны тутуп юрюмеге герек бола. Ёлну къыркъып чыгъагъанда да, алданокъ, бир башлап сол якъгъа, сонг онг якъгъа къарап, ювукъ гелеген машин ёкъну билгенде, оьтмеге герек.

Шофёрлар машинлени оьзлеге гёрсетилген чалтлыкъда гьайдап болсун учун, охувчулар да, уллулар да ёлларда юрюшню ва ондан оьтеген къайдаланы яхшы билмеге борчлулар. Шо муратда ёллагъа салынгъан белгилени маъналарын уьйренмеге гереклер. Светофорда янагъан яшыл ярыкъ юрюме ярайгъанны, къызылы токътап турмагъа герекни, сари ярыкъ буса ондан сонг башгъа ярыкъ янажакъны бувара. Бир заманда да етишип гелеген машинни алдындан оьтмеге ярамай. Неге тюгюл де, аз мезгил къалгъанда, шофёр чалтлыкъда гелеген машинни токътатмагъа болмай.

Масала, гетген йыл сентябрь айны 7-синде Магьачкъала шагьарны Калининни атындагъы орамындан баргъанда, 27 номерли школаны 4-нчю классыны охувчусу М. Магьамматов етишип гелеген машинни алдындан оьтмеге сюйген, геле турагъан «Жигули» маркалы машинге урунгъан. Авур яралангъан яш больницада оьлген.

Нечакъы сюймесек де, 1990-нчы йылда да ёлларда хатабалагьгъа тарыгъанлар бар. Январь айны биринде К. Марксны атындагъы проспектде ГАЗ-24 маркалы автомашин, гьакъылбалыкъ болмагъан яшны таптатып, къачгъан. Алгъасавлу кюйде гёрюлген чараланы натижасында, машин центральный больницаныки экени токъташдырылгъан.

Шо гюн Хасавюрт шагьарда Уьстюнлюк ва Московская деген орамлар бир-бирин къыркъагъан ерде, «Салам» деген кооперативни экспедитору М. Атавов «Жигули» маркалы машинни гьайдап баргъанда, етти йыллыкъ къызъяшны таптатгъан. Гьар ери бек авуртгъан яшны больницагъа элтгенлер.

Булай мисалланы дагъы да гелтирмеге бола. Шофёрлагъа четим гьал тувдурагъан шартланы яратмагъа ярамай. Шону учун да, ёллардан оьтегенде, адамлагъа юрюмеге гёрсетилген ерлерден тюгюл чыкъмагъыз. Шолай белгиленген ерлери ёкъ орамларда, ёлну ягъасындан юрюме къаст этигиз.

Яшлар, машинлер юрюйген ёллагъа чыгъып ойнамагъыз! Гьаригиз болгъан кюйде ёлдашыгъызгъа ёлларда юрюшню къайдаларын уьйретмеге къаст этигиз. Англамайгъанларына англатмагъа къаст этигиз. Ёлларда юрюшню къайдаларын бузагъанланы гёргенде, оланы токътатмагъа къаст этигиз.

Бир-биригизни алдында къоччакълыкъ этебиз деп, етишип гелеген машинни алдындан чыкъмагъа къарамагъыз. Шо къоччакълыкъ тюгюл, англагъыз. Шолай этеген яш, башлап шофёрлагъа четим гьал тувдура. Сонг да оьзюн къоркъунчлу гьалгъа сала.

Гьар йыл Дагъыстанны ёлларында болгъан хатабалагьланы натижасында 60-гъа ювукъ яш оьле, 200-ден де артыкъ яш сакъатлана. Шу санавлардан гьар ким оьзюне гьасил чыгъармагъа герек.

О. САМИЕВ,
ДАССР-ни МВД-сини ГАИ-сини пропаганда ва агитация бёлюгюню инспектору.

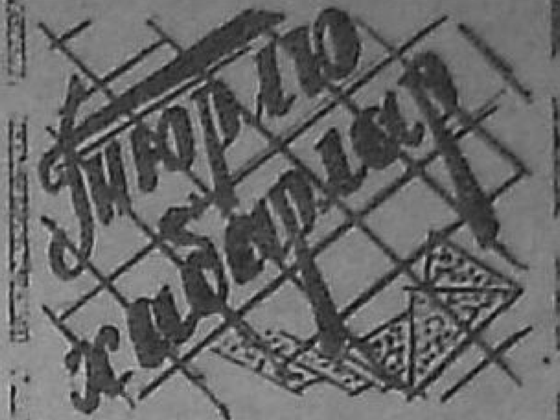

ЕР ТЕРБЕНДИРГЕН ГОЛ

Футбол ерни тербетип боламы? Шо ерсиз соравгъа «Сан-Паоло» стадионну ювугъунда яшайгъанлар бир де шекленмей «бола» деп жавап бережек. Жанбаттист Морино орамда яшайгъан 128 уьягьлю уллу къыставуллукъда уьйлеринден къачып чыкъгъан. Полу, тамлары, мебели ер тербенген йимик къалтыллама башлагъан. Полицияны дежурный бёлюклеринде ва от сёндюреген къуллукъдагъылагъа гьакекла зенглер башлангъан. Тек сейсмографлар тербенмей парахат тура. Тамаша «ер тербениви» неден болгъанын белгилемеге бажарылгъан. Шолай гьал «Наполи» деген ерли стадионда футбол ойнайгъанлагъа къарап турагъанлар бары да бирге: «Го-о-о!» деп къычырып йибергенде болгъан.

Гьаким тайпалар адамланы шолай затланы «Марадонаны шкаласы» булан оьлчеме тарыкъ деп, рагьатландырма къарагъан. Тек Неаполь шагьарны мэрини: Футбол «ер тербенивлени» зарал даражасын токъташдырмакъ учун, бажарывлу специалистлер йибермекни талап этип кагъыз гелген. Диего Марадона ва ону командасы къапугъа топлар гийирип бажарагъанын, огъар къарайгъанлар да тамакълары ярылгъынча къычырып болагъанын гёз алгъа тутса, кагъыз йиберген адамланы англамагъа къыйын тюгюл.

ТЕРГЕВЮН ТАРТГЪАН

Илму-ахтарыв институтларда ишлейген юзлер булангъы ленинградлылар, оьзлени ерлерин къоюп производство предприятиелеге чыкъгъан: олар къурувчу-ремонтчу касбуну башын тутгъан. Ленсоветни ленинградлылагъа гезиксиз квартирлер бермеге этилген къарарындан сонг шолай болма башлагъан. Къараргъа гёре, Ленинградда дёрт йыл ярымны ичинде зеги уьйлени янгыртывда ортакъчылыкъ этмеге тарыкъ. ... башлап гьисаплар этип къарагъан: дёрт йыл ярымны ичинде гьарсисин экни квартирин янгыртып божажакъ — бириси шагьарлылагъа, бириси — оьзюне. Шо къайда кёп заманлардан берли квартир алып болмай турагъан ленинградлыланы хыйлыларыны тергевюн тартгъан. Ленинградны къурувчулары ...

ГЬАР ЕРДЕН

Нью-Йорк

США-ны вице-президенти Д. Куэйл Эй-би-си телекомпаниягъа берген баянлыгъында президент Дж. Буш йимик, ол оьзю де СССР-де янгылыкъланы политикасы уьстюн гелгенни сюегенин айтгъан. «Горбачёв реформаны башлагъан, — деген Куэйл.

— Биз ол уьстюнлюкге етишгенни сюебиз. Тек огъар къыйын ёлну оьтмеге герек ...

Белград

Косово автоном крайда гьал бирден-бир иттилешген. Ону хыйлы районларында къаттыгюн албанлы миллетчилер ва сепаратистлер манифестациялар оьтгерген. Оланы ортакъчылары халкъгъа генг кюйде къаршылыкълар гёрсетмеге чакъырыв этген. Югославияны печаты билдиреген кюйде, манифестацияларда уллу группалар милицияны къуллукъчуларына ...

ЯНГЫ КИТАПЛАР

«АМЕРИКА БИЗИН ГЁЗЮБЮЗДЕН». М, МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ, 1989 ЙЫЛ.

Американы ахтарагъан ва уьйренеген белгили рус алимлер Сергей Плеханов, Радомир Богданов, Андрей Кортунов, Владимир Познер оьзлени китабын илму-ахтарывлагъа байлавлу эришивлюклени айланасында тизген. Китап ачыкълыгъы, ойларыны ва пикруларыны янгылыгъы, салынгъан масъа... герти мисалланы, тарихи документлени пайдаланып ра туруп, китапны автору шо регионда тувулунгъан социальный политика, экономика гьалланы анализ эте.

НЕГОИЦА П. «ЮРЕК ЯРА» М. СОВЕТСКАЯ РОССИЯ, 1989 ЙЫЛ.

Халкъара гьалланы гьакъында язагъан журналист Негоица оьзюню китабында Италиядагъы ишини, ону адамлары булан болгъан ёлугъувланы зама...

ГЬАР ЕРДЕН

Нью-Йорк

США-ны вице-президенти Д. Куэйл Эй-би-си телекомпаниягъа берген баянлыгъында президент Дж. Буш йимик, ол оьзю де СССР-де янгылыкъланы политикасы уьстюн телгенни сюегенин айтгъан. «Горбачёв реформаны башлагъан, — деген Куэйл.

— Биз ол уьстюнлюкге етишгенни сюебиз. Тек огъар къыйын ёлну оьтмеге герек болажакъ».

Бирлешген Штатлар СССР-деги сепаратист гьаракатлагъа нечик янашагъаны гьакъындагъы соравгъа жавап бере туруп, вице-президент булай деген: «Председатель Горбачёвну алдында четим масъала токътагъан. Шолай гьал тувулунгъанда нечик иш гёрмеге гереклигин де биз айтмагъа тюшмейбиз. Биз парахатлыкъдагъы къаршылыкъланы янын, оьзлени ойларын айтмагъа сюеген адамланы янын тутажакъбыз. Шо аянлыкъгъа толу кюйде къыйыша. Тек, сиз шо дазулардан чыгъып, территория бирлиги ва шолай да оьзге затланы гьакъында айтмагъа башласагъыз, шо заман бизге дазуланы алышдырыв булан машгъул болма тюшмей деп эсиме геле. Биз шогъар баш къошмагъа сюймейбиз». Шону булан бирге ол США бир заманда Эстонияны, Латвияны ва Литваны Совет Союзну составына къошулгъанлыгъына рази болмайгъанын айтгъан.

Берлин

Мунда Германия Демократ Республикасыны халкъ палатасыны 15-нчи жыйыны оьтгерилген. Парламент уьлке учун бек четим вакътиде жыйылгъан. Коалиция гьукуматындан ХДС-ни вакиллери чыкъгъан сонг ол тозулувну къоркъунчлу даражасына гелген. Премьер-министр Ханс Модров тувулунгъан гьалны арагъа салып ойлашмакъ ва эки де якъдан онгайлы ёлну тапмакъ учун оппозиция булан ёлукъгъан. Лакъырлашыв гече геч болгъунча узатылгъан. Ону гьасиллери парламент дискуссияланы лап агьамиятлы бёлюгю болажакъ.

Етишилген разилешивлени арасында алдын гёз алгъа тутулгъан йимик парламент сайлавланы 6-нчы майда тюгюл, 18-нчи мартда оьтгермек деген таклиф де бар. «Дёгерек столну» ишинде ортакъчылыкъ этген партияланы ва группаланы гьариси гьукуматгъа оьзлени вакиллерин йибере.

Пачалыкъ гьакимлигини оьр органыны гюнлюк низамында хыйлы агьамиятлы масъалалар бар.

Белград

Косово автоном крайда гьал бирден-бир иттилешген. Ону хыйлы районларында къаттыгюн албанлы миллетчилер ва сепаратистлер манифестациялар оьтгерген. Оланы ортакъчылары халкъгъа генг кюйде къаршылыкълар гёрсетмеге чакъырыв этген. Югославияны печаты билдиреген кюйде, манифестацияларда уллу группалар милицияны къуллукъчуларына ташлар булан атышгъан ва атылагъан савутланы къоллагъан.

Сува-река деген шагьарны ювугъундагъы автомобиль ёлда милицияны отрядларыны юрюшюнде четимликлер этмек учун баррикадалар къурулгъан болгъан. Шонда кёп халкъ жыйылгъан демонстрациялар оьтгерилген. Оларда албан миллетли бир нече минг адам ортакъчылыкъ этген. Экстремист тайпалар жамият низамны сакълайгъан гючлеге гьужум этивню натижасында демонстрацияны ортакъчыларындан бир адам оьлген, бир нечеси яралангъан.

Косовону президиумуну председатели Х. Кайдомчай телевидениеден миллетчилени ва сепаратистлени йырывчулукъ ишлерине таби болмай турмагъа Косовону халкъына, инг башлап, албанлылагъа чакъырыв этген. Ол крайдагъы гьал бек бузукъ экенни билдирген ва албан халкъны жыйынлары ва демонстрациялары Косовода алданокъ айтмагъа бажарылмайгъан кюйдеги натижаланы бермеге болагъанны айтгъан.

Париж

Темиркъазыкъ Котабато вилаятдагъы Пикит деген шагьаргъа 2 мингге ювукъ бусурманлар-сепаратистлер уллу гьужумлар этген. Олар уьйлени яллата туруп, 1500 агьлюню, оьзлени ожакъларын къоюп, шагьарны центрына багъып чыкъмагъа борчлу этген. Атышывланы вакътисинде шагьарда яшайгъан бир нече адам оьлген. Шо гьакъда Франс Пресс агентлигини Пикитдеги мухбири билдирген. Шагьарда ва ону ювугъундагъы 12 юртда ислам дини якъчылары кёп къалмагъал гётерген. Шагьаргъа гьукуматны асгерлерини батальону гелген ва сепаратистлер къолгъа алгъан юртланы эркин этген.

Гьужум этивлер гьали-гьалилерде къурулгъан хоншудагъы дёрт вилаятны бусурманлар яшайгъан автоном районунда гёз алгъа тутулгъан сайлавлар болмагъа уьч жумадан да аз къалгъан вакътиде башлангъан. Шо къалмагъални Морону азат этивню милли фронтундан айрылгъан группа башлагъан.

(ТАСС).

Гьаясыз аюв балам.
О. ИСРАПИЛОВНУ фотоэтюду.

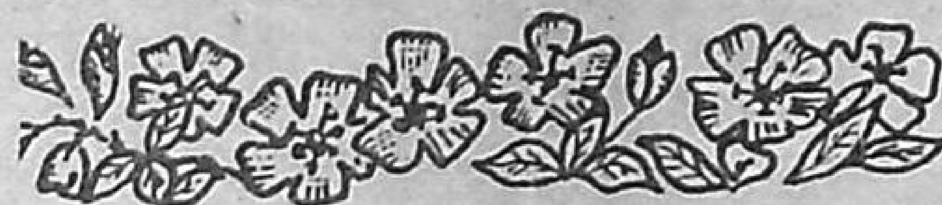

КИТАПЛАР

«АМЕРИКА БИЗИН ГЕЗЮБЮЗДЕН». М, МЕЖДУНАРОДНЫЕ ОТНОШЕНИЯ, 1989 ЙЫЛ.

Американы ахтарагъан ва уьйренеген белгили рус алимлер Сергей Плеханов, Радомир Богданов, Андрей Кортунов, Владимир Познер оьзлени китабын илму-ахтарывлагъа байлавлу эришивлюклени айланасында тизген. Китап ачыкълыгъы, ойларыны ва пикруларыны янгылыгъы, салынгъан масъаланы оьзтёречелиги булан охувчуланы тергевюн тарта. Ону авторлары совет халкъны бугюнлер болгъунча америкалыланы гьакъындагъы терс къаравларын, ойларын тайдырмагъа кёмек эте.

БАНЕРДЖИ Б. Н. «ИНДИЯ ОКЕАН: РАГЬАТСЫЗЛЫКЪНЫ ЗОНАСЫ». М. ПРОГРЕСС, 1989 ЙЫЛ.

Белгили индиялы публицист оьзюню китабында 80-нчи йылларда Индия океанны бойларындагъы рагьатсыз гьалны суратлай. Яшавдан алынгъан герти мисалланы, тарихи документлени пайдаландыра туруп, китапны автору шо регионда тувулунгъан социальный политика, экономика гьалланы анализ эте.

НЕГОИЦА П. «ЮРЕК ЯРА» М. СОВЕТСКАЯ РОССИЯ, 1989 ЙЫЛ.

Халкъара гьалланы гьакъында язагъан журналист Негоица оьзюню китабында Италиядагъы ишини, ону адамлары булан болгъан ёлугъуvланы заманындагъы тергевлерини гьакъында къужурлу кюйде хабарлай.

Китап гиччирек, итти сюжетли, детектив къайдада язылгъан хабарлардан тизилген. Шо хабарланы игитлери тюрлю-тюрлю четим масъаланы енгмеге чалышагъан яшоьрюмлер. Шоланы кёплерини яшав учунгъу ябушуvда уьстюн гелмеге болмай, яшавгъа, адамгъа инамлыгъын тас эте.

Ф. ПРУЖАНСКАЯ,
библиограф.

[illegible] бусулганлыкъ [illegible] оьзлени ерлерин [illegible] производство [illegible] деген чыгъаргъан [illegible] къурувчу-ремонтну комбинатын башын тутгъан Ленсовет ни ленинградлылагъа гелишсиз квартирлер бермеге этилген къарарындан сонг шолай болма башлагъан. Къараргъа гёре, Ленинградда дёрт йыл ичинде эски уьйлени янгыртмада ортакъчылыкъ этмеге тарыкъ. Адамлар башлап [illegible] къарагъан: дёрт йыл ичинде гьариси эки квартирни янгыртып болажакъ — бириси шагьарлылагъа, бириси — оьзюне. Шо къайда кёп заманлардан берли квартир алып болмай турагъан ленинградлыланы хыйлыларыны тергевюн тартгъан. Ленинградны къурулушларында, оьзге ерлерде йимик, ишчилер-къурувчулар етишмей.

МЕЖИТ ЯНГЫРТЫЛГЪАН

Ленинграддагъы межитни иммараларына алдагъы гёзеллиги къайтарылгъан. Ол 1913-нчю йыл Россияда яшайгъан бусурманлар жыйгъан акъчагъа къурулгъан болгъан. Межитни янгыртмакъ учун багьалы чыны ва кемерий балчыкъ пайдаландырылгъан.

Редактор
С. Н. ВАЛИЮЛЛАЕВ.

ТВ

ТАЛАТГЮН, 6 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

6.30 120 минут. 8.30 «Шат стартлар». 9.15 «Васька». Уьч сериялы телевизионный чебер фильм. С. Антоновну повестине гёре. «Ленфильм». (Премьерасы). 10.20 Бизин борчларыбыз. «Гжель — о нечикдир?». 11.05 «Шулай болгъан... болгъан...» 11.25 Яшлар учун (француз тилдеги дарс булан бирге). 12.25 Коллаж (реклама, билдиривлер, информациялар). 11.30 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 15.30 «Бансунда къар ирийгенде» деген фильм-концертни премьерасы. 16.00 «Ол англашылмайгъан Галимзинов». Документли фильм. 16.25 Ф. Шуберт — 5 номерли симфониясы. 16.55 «Гьайран атавлар». Янгы Зеландияны гьакъында кинопрограмма. 17.25 Салам, музыка. 18.25 Коллаж (реклама, билдиривлер, информациялар). 18.30 Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 19.00 «Сизин гьакъыгъызда ва сизин учун». Телевизор къаравчуланы тилевлерине гёре къурулгъан концерт. 19.40 «Дагъыстан» деген программа. 20.00 «9-нчу студия». 21.00 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 21.30 Агьамиятлы баянлыкъ. 21.40 Телевизор къаравчуланы тилевлерине гёре. «Бир минутда рагьатлыкъ ёкъ». В. Добрынинни яратывчулукъ вечери. 23.45 Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу.

II ПРОГРАММА

8.00 Эртенги гимнастика. 8.15 «Бажарылмайгъан зат да бажарыла». Илму-англатыв фильм. 8.35, 9.25 Физика. II класс. Лазерлар. 9.05 Француз тил Охутувну экинчи йылы. 10.35, 11.40 Биология, 6-нчы класс. Оьсюмлюклер. 11.55 Эрудитлер учун. 12.00 Такрарлав телефильмни сеансы. «Хождение по мукам». 2-нчи сериясы. «Сайлав». 13.15 Ритмикалы гимнастика. 17.00 «Гюч, аривлюк ва савлукъ». 17.45 Билдиривлер. 17.55 «Бары да затны билмеге сюемен». Киножурнал. 18.00 «Бизнес-клуб». 18.30 Заман. Янгылыкъланы телевизионный программасы. 19.00 Яшоьрюмлер учун. 19.40 «Гёзел гюн». Мультфильм. 20.00 «Гечегиз яхшы болсун, гиччипавлар!» «Шиърулар охуюкъ». 20.15 «Россияны кисеси». Телевизионный документли фильм. 20.35 Телевизионный музыкалы абонемент. «Бизин вакътини музыкантлары. Пианист Н. Штаркман. 1-нчи берилиш. 21.30 «Оьлгюнче етти сагьат алда». Чебер фильм. «Ленфильм».

АРБАГЮН, 7 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

6.30 120 минут. 8.35 Салам, музыка. 9.05 «Васька». Уьч сериялы телевизионный чебер фильм. 1-нчи ва 2-нчи сериялары. 11.25 «Дюньяны айланасында». Альманах. 12.25 Коллаж (реклама, билдиривлер, информациялар). 12.30 Заман. Янгылыкъланы телевизионный программасы. 13.00 Халкъ яратывчулугъуну «Тенгирижая» деген VIII Халкъара фестивалыны телевизионный программасы. «Ялын ва маска». (Шри Ланка). 15.35 «Прелюдия». Телевизионный документли фильм. 16.00 В. Кандинскийни выставкасында. 17.00 Бары да вакътилени музыкасы. С. Бах. Ария. 17.25 «ТОКС ахтарыв юрюте». Юхаристаль юртну ахтарывчулары хабарлай. 17.55 «Дебют». Закир Агьматханов йырлай. 18.10 «Дагъыстан» деген программа. 18.30 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 19.00 Сайлавлар-90. РСФСР-ни депутатлыкъгъа гёрсетилген кандидатлар булангъы ёлугъув. 19.50 «Васька». Уьч сериялы телевизионный чебер фильм. С. Антоновну повестине гёре. «Ленфильм». 1-нчи сериясы. (Премьерасы). 21.00 Кюлкюню айланасында. (1989-нчу йылны 31-нчи декабриндеги берилишни такрарлав). 22.40 Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу.

II ПРОГРАММА

8.00 Эртенги гимнастика. 8.15 «Тюйрюмлени терекние бакъса». Илму-англатыв фильм. 8.35, 9.35 Физика. 9-нчу класс. 9.05 Немец тил. Охутувну биринчи йылы. 10.05 Немец тил. Охутувну экинчи йылы. 10.35 Музыка. 5-нчи класс. 11.05 Бизин бав. 12.05 Такрарлав телефильмни сеансы. «Хождение по мукам». 3-нчю сериясы — «Дав». 16.10 «Гиччилав ва къатарбашлар». Чебер фильм. 17.25 Яшлар учун (ингилис тилдеги дарс булан бирге). 18.25 Коллаж (реклама, билдиривлер, информациялар). 18.30 Заман. Янгылыкъланы телевизионный къуллугъу. 19.00 Баскетбол. Р. Корачны кубогу. Эргишилер. ЦСКА — «Босна» (Югославия). ЦСКА-ны Универсал спорт залындан берилиш. Перерывинде (19.40) — «Гечегиз яхшы болсун, гиччипавлар!» «Оьзюн нечик тутма тарыкъ?» 20.40 «Биз чудаклар тюгюлбюз». Телевизионный документли фильм. 20.50 Телевизионный музыкалы абонемент. «Бизин вакътини музыкантлары». Н. Штаркман. 2-нчи берилиш. 21.30 «Амулайга». Чебер фильм. «Мосфильм». (Биринчилей). 22.45 Волейбол. Кубок алгъанлар учунгъу кубок. Эргишилер. «Динамо» (Москва область) — «Максиконо» (Италия). «Динамо» спорт Къаласындан берилиш.

РАДИО

ТАЛАТГЮН, 6 ФЕВРАЛЬ

7.15 «Тангчолпан» деген информация - публицистика программа. 17.00 Янгы хабарлар. 17.20 «Дослукъну гьакъындагъы сатырлар». Х. Арсланбековну «Тав булакъ» деген поэмасындан гесек. 17.30—18.00 «Биз дослукъну гьакъында йырлайбыз». Концерт.

АРБАГЮН, 7 ФЕВРАЛЬ

7.15 «Тангчолпан». 17.00 Янгы хабарлар. 17.20—18.00 ДАССР-ни 70 йыллыгъына «Яратывчулукъну йыллары». Ленин районда берилиш.

РЕДАКЦИЯНЫ АДРЕСИ:
367007, Магьачкъала, Комсомол проспекти, 61.

ТЕЛЕФОН НОМЕРЛЕРИ: редакторну заместителини — 7-24-96, жаваплы секретаргъа ва партия бёлюгюне — 7-28-76, юрт хозяйство бёлюгюне — 7-23-72, кагъызлар ва информация бёлюгюне — 7-28-85, культура ва промышленность бёлюклерине — 7-22-81, издательствогъа — 7-51-92, бухгалтериягъа — 7-30-94.

Газета отпечатана офсетным способом в типографии издательства Дагестанского обкома КПСС. (К. Комольский проспект, 61).